

A magyar-francia biztosító részvény-társaság,

melynek

20 millió frankot, azaz 8 millió arany forintot

tevő alaptőkéjéből részvényesei által mindjárt kezdetben

10 millió frank, azaz 4 millió arany forint

készpénzben befizetett részint magyar állami értékpapirokban, részint a főváros első rendű penztársaságainál helyezett el, — mind igazgatósági székhelyen **Budapestben**, mind az ország különböző pontjain állított vezér- és főügynökségei által már megkezdő működését és

BIZTOSÍTÁS

- a) tűzvész és robbanás által okozott károk ellen ingó és ingatlan tárgyakat;
- b) jégkár ellen minden mezőgazdasági terményt,
- c) szállítási károk ellen szárazon és vizen szállított javakat,
- d) az ember életére minden ismert módozat szerint.

A társaság rendkívüli nagyságu alaptőkéje, melyet mind az országban, mind a külföldön a biztosító közönségnek garanciaképpen nyújt, kezesség arra nézve, hogy általa az előforduló károk a leggyorsabban és méltányosabban fognak rendeztetni és kifizetett. Másrészt a társaság az iránta már is minden oldalról nyilvánuló bizalmat, valamint eddig tanúsított rokonszenvet az által is fogja igazolni, hogy díjszámításainál a közönséget mindazon kedvezményekben részesíteti, melyeket egy solid alapon működő társaság biztosító feleinek nyújtani képes.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók s minden irányban bővebb felvilágosítások központban (Budapest, IV. ker. Városház tér 1. szám) mint a vezér- és főügynökségeknél s az ország nevezetesebb helyein már felállított kerületi ügynökségeknél. 5683
Budapestben, 1880. január 10-én. **Az igazgatóság.**

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG évi egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: félévre 6 frt Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 5 frt félévre 3 frt Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt félévre 3 frt Külföldi előfizetésekre a postai megfizetési módjával is csatlakozó.

37-ik szám 1880. BUDAPEST, SZEPTEMBER 12. XXVII. évfolyam.

VIRÁG BENEDEK.

(1752—1830.)

Ez év január 23-án múlt ötven éve, hogy Virág Benedek, kit még Berzsenyi előtt tiszteltek meg «a magyar Horácus» nevével s kit több «a nemzeti szellem tüzes ébresztőjének» szintoly találoán neveztek el kortársai, az örök álomra hunyta le szeméit. Remetei egyszerűségű magányában, senki, egy barát, rokon, egy cseléd sem volt mellette, még egy kis mécs sem virasztott ágya fejénél, mikor hirtelen a halál utolérte. Reggel halva találták. Tisztelő nagy sereggel kísérték a budai temetőbe a «szent keblű» öreget; de sirját soká egy kis fakeresztke jelölte csak. Vörösmarty néhány év múlva írta sirjáról e szép epigrammot:

Hamvait e környék fedi a szent keblű Virágnak; Sirja fölött régen kis fa keresztje bedől. Emléket neki egy jobb kor fog tenni, öröklőt, S azt, hogy hű fia volt: a Haza jegyzi reá.

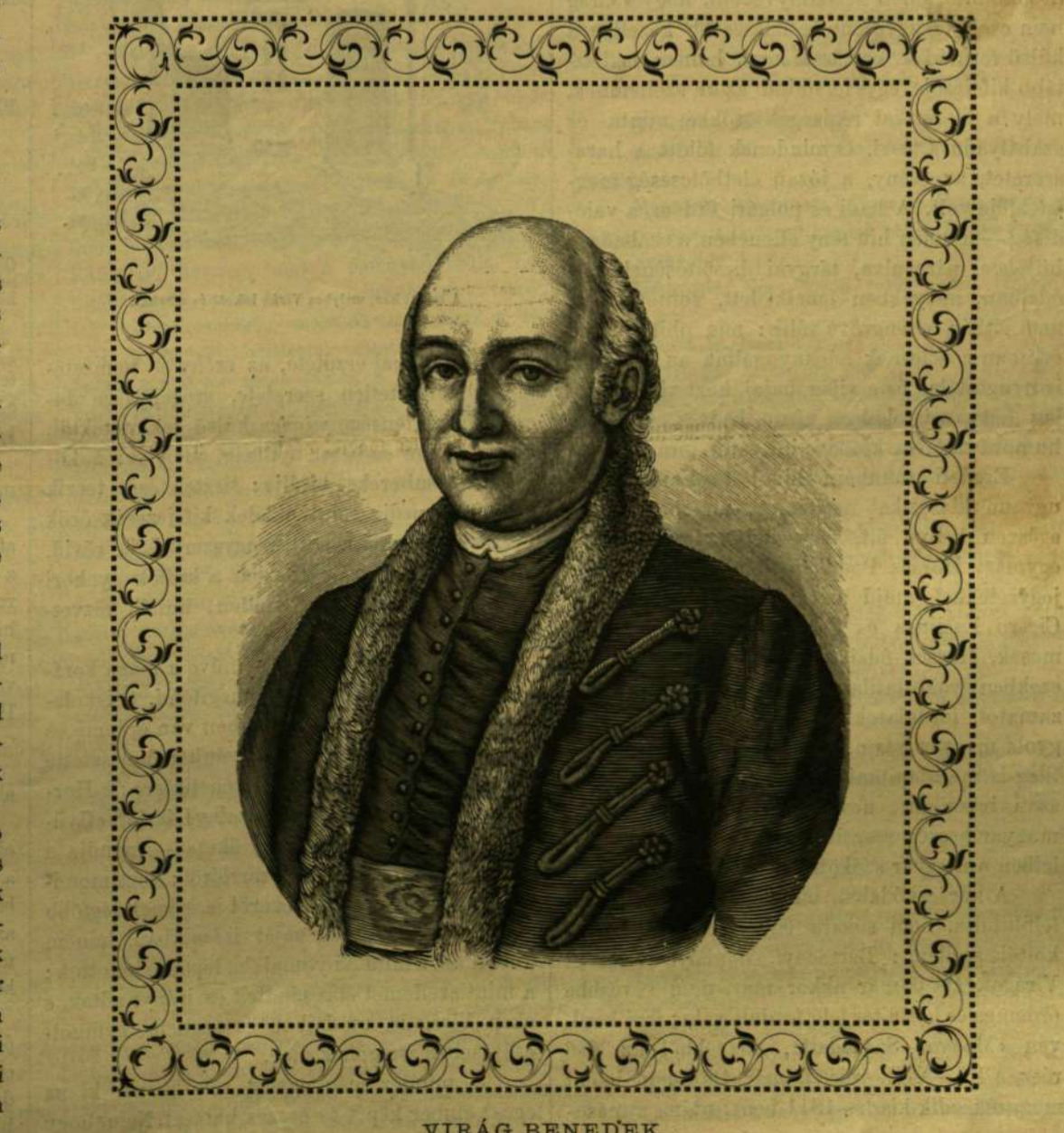
A ledől kis fakereszt helyére ugyan, halás tanítványa Reseta egyetem tanár csinos kölcsönt állított, melyet uj gránittalappal s vasrácsoszáttal közelebb láttak el, de a «méltó s öröklő» emléket, és a jobb kort, mely azt fölállítsa, meg várja az egyszerű sir.

Nem várja talán soká már. A kegyelet, halálának félszázados fordulója körül, emlékünnepet s ez alkalomra a háznak, melyben élete utolsó szakában sok évig lakott és meg is halt, emléktáblával földiszítését indítványozta. Az emléktáblát immár ünnepesen leleplezik e hó 13-án, s el lehet mondani, hogy

«Azt, hogy hű fia volt: a Haza jegyzi reá.» Ugyanazon alaplól, mely közadakozásból gyűjtetett, krisztinavárosi sarkeresztjét is stílus szerint restaurálták, a megmaradó öszszegből pedig ösztöndíjalap létesítették, melynek kamatából a magyar nyelv tanulásában kitűnő ifjak nyernek évenként buzdító jutalmazást.

De legmaradandóbb s hozzá is legméltóbb emléke leszen Virágnak, ha egyfelől teljes és irodalmi becsű élettrajza — melyhez az adatok gyűjtése szintén erélyesen megindítottak — avatott kéz által elkészülend s munkáinak — melyek nagy részét a rohamosan haladó kor s új utjal cserélő izlés divata korán, meg nem érdemelt feledésbe meríté — teljes és kritikai kiadása szerkesztetik, hogy az irodalomtörténeti mozzanat, melyet Virág képvisel, ha meg nem örökíthetnek már, a mi lehetetlen is volna,

méltánylólag helyezessék megérdemelt világitásba. Ki volt Virág Benedek? szinte kérdeznünk kell a mai nemzedéknek; s mik érdemei, melyek méltók, hogy sirja, fél század múlva, újra felhantoltassék? Virág Benedek egyszerű pálos barát, a II. József által a múlt század utolsó negyede elején felosztott szerzet tagja; költői irodalmunkban a klasszikai iskolának a múlt század végén és a jelennek elején, Révaival legkitűnőbb képviselője, Berzsenynek előfutója, s a mellett a magyar történeti prózának, és benne a nemzeti szellemnek egyik elsőrendű képviselője.

VIRÁG BENEDEK.

Magyarország legnagyobb kölesönkönyvtára 30,000 kötet.

Van szerencsém a tisztelt nagyérdemű olvasókönnyel tudatni, hogy a **Latté-féle kölesönkönyvtár** megvettem, és azt azonnal a magyar rengeny-irodalom összes természetével valamint a német francia és angol nyelven megjelent kiváló regényekkel bővítettem, úgy hogy jelenleg a legágabb igényeknek megfelel. A **börleti díjak** helyben, különösen a vidékre lehető legolcsóbbak. A kölesönkönyvtár naponta 1/8—1/2 óráig, és délután 2—7 óráig nyitva van. **Kis Lajos**, Budapestben bécsi utca 3. sz. az udvarban. 6009

Fontos távol-, rövid és gyenge-látóknak!

A legjobb szemüveget szolgáltatja jótállás mellett **SOLOMONSON N. H. látszerész**, Budapest, váci-utca 12. szám. 5926 Legnagyobb választéka a párisi világhírláton kinttelt színházi és tábori látóeszközök. (Operngucker és Feldperspectiv.) Levélbeli megrendelések a látványosság jelzővel pontosan eszékölhetők.

Pattanások, pörseések,

szétszórtan álló vörös, kemény vagy gyenyedése menő csomósok, fakedékok, rezes kiütések esalhatatlanul gyógyítottak saját magamon megkísérelt szépitővizem által. Használati utasítással, és alkalmazási szabályzattal; egy üveggel 2 frt.

Arcz-szőr

eltávolítására hölgyeknél, új megmentés és ártalmatlan készítmény, a mely csupán a szőrt pusztítja el, s a gyöngéd bőrt nem izzgatja. 5996 Egy üveggel 1 frt 50 kr. Rómhild (Thüringia). **Rottmanner J.**, gyógyszerész.

SVARCZ FRIDERIKA

illatszer-kereskedésében, városház-tér 9., Haris-bazár.

RÁTH MÓR könyvkereskedésében

Budapestben a „Haas“-palotában 6056 mindazon

tan- és segédkönyvek,

melyek az egyetemeken és jogakadémiákban, a gymnasiumokban és reáltanodákban, a tanítóképezdekben, polgári és népiskolákban a magán- és bármely más tanintézetekben használtaknak,

a megrendelés beérkeztenek napján a legnagyobb figyelemmel és lelkiismeretességgel expedíáltaknak.

Mindennemű irodalmi megbízások azonnal teljesítettek.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárbanál kapható:

Olasz társalgási nyelvtan iskolai és magánhasználatra.

A Gaspey-Sauer tanmód szerint a magyar nyelvhez alkalmazta **SOMOGYI EDE.** Ára füzve 2 forint.

A székszárdi apátság története.

Székszárdi címzetes apáttá kinevezetése alkalmából írta **FRAKNÓI VILMOS.** A székszárdi apátság kiadatlan okleveleivel. 1061—1520. Több illusztrációval. Ára füzve 1 frt 50 kr.

FERENCZ JOZSEF KESERÜVIZ-FORRÁS

Elismert mint leghatásosabb valamennyi keserűvíz között. **Dr. Kezmárcsny Tiivadar** igazgató tanára Budapestben. „Kiro ámon a budai Ferencz József keserűvíz a legkedveltebb használatra emeltek. Kiváló gyógy, hogy a gyermek, csak szivesen veszi, s hogy kitűnő hatású minden kóros mehen mellett, és következő mély éleket is itosan és rövid idő alatt nyitva.” — Budapestben, 1880 május 3-án. **Dr. Koranyi Frigyes**, tanár és a Szt. Rókus köz-kórház igazgatója, Pesten. „Kölnösen az által tudni ki, hogy enyhen keserű, nem kelemetlen ízű és hogy még hosszabb használat után sem zavarja meg az emésztést.” **Dr. Gebhardt Lajos**, tanár és a Szt. Rókus köz-kórház igazgatója, Budapestben. „Könnnyen vétethetik és a többi budai vizekhez aránylag kevesebb mennyiségben és rövidebb idő alatt hoz kedvező eredményt létre.” **Dr. Kiss Sándor**, a Szt. János köz-kórház igazgatója, Budapestben. „Valamennyi budai keserűvíz között kelemes íze és jeles hatása által tűnik ki: gyomor és bélharat, a mérgezőt a ékrekedésnél, alhasi véranghánál, valamint vertolásoknál, aranyvérnél, stv. érv. talvásnál.” — **Ézen tíz kapható minden egygyártór és füzérv. kereskedésben és a forrásait sz. árnál Budapestben.** 5811

LŐPOR

és robbanó-anyagok legjobban, legolcsóbban kaphatók **Eder Antal Gyula** első magy. kir. lőpor és robbanó-szer-főraktárában **IV. ker. Ferenzielek-tere 4.**

Zongorák és Harmonikumok

új és átútszítottak legjobban és legolcsóbban kaphatók **Eder Antal Gyula** zongora gyári raktárában IV. kerület Ferenzielek-tere 4. — Árjegyzékek szivesen megküldetnek. **MAGYAR HÖLGYEK.** Történelmi élet. és jellemrajzok. Füzve 1 frt

Mulattatásul!

Durrans nélküli **Flobertpuska** csak az ma dar lövéshez 12, 14, 18, 24 frt. ehaz 100 töltény 50 kr. 1.80. Vas csatlóba kirgór alakú és mo-szárral 9 frt. kuglózó bábuk 2.25. Lignum sanctum golyó 1.40-től 4 frt-ig. Ang. Croquet játék 18—25 frt. Karika játék díjaz 2.40. Gummilabda 20 kr. 1 frt. Halászó eszákók, zsinórral ellátott borkók 10 kr. 1.80-ig. Balók, halászó botok 1—16 frt. csalogatólegyek harangos díjaz 80 kr. Dr. Schreber teljes tornakészlet iskolára 15 frt. Egyes **Torna-eszközök** kívánt nagyságon oskolák részére. Gyermek hinta 13.50. Tornagolyó 30 kr. Sines papír lampionok kerütnépek kiválóságúhoz. Harmonium sípladák 5 és 7 zenedarabál 12—16 frt. madartanító síplada 9—11 frt. Legjobb Moskov Cigarettepapír csipkával hajítás sz. 10 kr. Gyáriú készítmények 3 frt. Harmonika accorcion tremolo trombita díjaz 7 frt. nagybő contra bass 15—21 frt. 126 jódo barabók, kézművel 1.25—2 frt. Madár kalitka asztalkával 8—14 frt. Virág asztalok 8—20 frt. Fikus edények állványval 5—9 frt. Japáni legyező 20 kr. Divatos legyező 1—25 frt. Uj Gyöngyvirág illatszer, igen kedvelt frt. 1.20.

UJ Szóid Valódi Nickl tartós és pontosan járó Remontör szobora kettős fűzővel kúles nélkü felhasznáto, romlásnak nincs kitéve mert mutatja kinyitás nélkü igazítható 10 frt. Ajánlatom megtekintés végett örökösnek, kész vagyok, ha meg nem felele s nap után is a pénzt visszerítem. **Dobányzóknak:** Dobányzógép hajtó kerékkel, könnyűvel 3.50—4.50-ig. Gőz pipacsztó 1.80. Strassburgi szarvas sziv csapágy 1—1.5. Réz tálcza 1—1.25. Ranzócs gyártó 85 kr. 1.30-ig. Ösmagató nélkü cigaretté gép dobányzóval 2 frt. Narguil ar kelti dobányzó palack 2.80—8 frt. Megrendeléseknél képez árjegyzéket mellékel **Kertész Tódor, BUDAPEST, I. Dorotya-utca 1.**

A nyári iszadra!

Fürdősköd, erős borsanyb. l. fenék-mérve 115 cm. frt 12.—
U. yas. az zuhanyval 50—
F. zuhany. csigán huzva 7 70
F. zuhany 8 20
Zuhany-ral 9.—14.
Üstök 7.50—9.—
Hűtő-edény, 2 üvegre frt 1 65
Ugyanaz 4 frt 3 75
Fagyaltkészítőgép frt 10 50
Ugyanaz 3-és vagy 4-és frt 54.—
J. vas. rem 12 frt. 60 frt. 60.
Francis formájú üst 20 frt 4 50—
Külföldi kalitkák frt 1.80 6.—
Ugyanazok asztali ával 6—16 frt.
Kávéfőző gépek leg-
újabb szerkezettel
2 személyre frt 4 50
3 személyre frt 5 40
4 frt 6 20
6 frt 8—
8 frt 8.80
12 10.—
Valamint egyéb kü-
különböző, háztartáshoz szükséges esz-
szaját készítmény tárgyak jóállítás
mellett Sali tuge e vállalatok fodese
ket templomtoronyok és háztérké-
re, tov s a viasz. zetek és leg-sess-
munkáknál is. Mely tisztelő-
WEINER M. K.
Budapest, Haris-B-szár
Árjegyzék kívánatra bermentve
küldök. 5996

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, egyetem utca 4-ik sz.)

AZ ÚJ GÖRÖG HATÁRRÓL: OLYMPUS HEGYE.

Barótné. Igen, igen, tiszt ur, én is kérem önt, szánakozék e szerencsétlenül.

Tiszt. Ám legyen, valóban részeg . . .

Mészáros. Nem vagyok, ha mondom, a ki . . .

Tiszt. Csitt! eresztétek el. Most takarodjál, de ha még egyszer csak a bor színét látod, jaj neked! (Visszamennek mindnyájan helyeikre. Szirmai félrevezeti a mészároszt s halkán beszélget vele.)

Komédiás. Oh átkozott kéz, vagyis inkább harapófó! holtom napjáig torkomon lesz a nyoma. S kinek köszönjem életem megmentését? hadd lám, kinek van teli a pohara? annak az öreg urnak. (A lakatoshoz megy.) Erdemes ur, lellem barátja. Köszönet önnek a festészet, színészet és költészet nevében, miket képviselni van szerencsém.

Lakatos. Őszintén megvallva, uram, nem értem önt.

Komédiás. Én festő, színész és költő vagyok egy személyben. Ön az imént megmenté életemet. Köszönöm, uram, önnek hőstettét.

Lakatos. Téved ön, én közel sem voltam; az egészen elveim ellen van, hogy veszekedők közé elegyedjem.

Komédiás. Szivem barátja, ön tulságosan szerény. Én igen jól tudom, hogy ön ragadt ki ama vasgyuró körmei közül, s én meg nem állhatom, hogy barátságát meg ne köszönjem, s egészségére ne igyam. (Fölveszi a lakatos poharát.) Sokáig éljen ön! (Kiszusza, üledelmesen meghajtja magát, s el.)

Lakatos. Már ez mégis több, mint sok. Ma arra vagyok kárthatva, hogy minden ember az én poharamból részeskedjék. Milyen fátum!

Toivaj. Most ez egyszer csizmadiát fogtam. Azt reméltem, hogy erszényt, vagy legalább zsebkendőt

huzok ki, s ez a hitvány levél akadt kezembe. Fölbontottam, de mi haszna, ha nem tudok olvasni. Pedig ki tudja, milyen szép szerelmes levél, mennyi sohaj és csók van benne! üsse patvar, én nem veszem hasznát. (Földobja a levelet.)

Szirmai. Nos érti már a dolgot? átlátja ugy-e, hogy jól cselekedtem? rágalmaztam önt, az igaz, de e rágalommal talán életét mentettem meg.

Mészáros. Valóban életemet mentette meg ön, édes ur, és én köszönöm önnek e szivességét, és ha ön a hazát szereti, ugy életem az öné, mert lássa ön, én szegény és tudatlan ember vagyok, de azért szeretem ám a hazámat, pedig nagyon!

Szirmai. Azt láttam, barátom, és azért igyekeztem önt megmenteni.

Mészáros. Köszönöm, köszönöm, de ez mégis

Ó-ORSOVA.

AZ ÚJ GÖRÖG HATÁRRÓL: JANINA VÁRA.

síralmas, kétségbejítő állapot! ha az ember szabadon beszél, részegnek kell magát elismernie, hogy föl ne akasszák! Szegény, szegény édes hazám!

Szirmai. Fájdalom, hogy így van. De vigasztalódjék, barátom, tudja azt a nótát, hogy «ne szomorkodj, légy vig, nem lesz ez mindég így!»

Mészáros. Oh vajha ne lenne! vajha érnék jobb idöket! . . . Uram, a beszéd után nem indulhat mindig az ember, mert a nyelv kétszínű portéka, az isten verje meg; nem a beszédéből önnek, hanem a szeméből ugy itélek, hogy ön becsületes hazafi. Uram, ha kezdeni találnak önök valamit, ne felejtse nek ki engemet; én szeretem a merész játékot, melyben az ember a fejével játszik a hazáért. Ugy sínes egyebem ennél a rossz fejnél, hadd áldozzam legalább ezt a hazának, ha szükséges. Különb fejeket csapott már le a hóhér, mint ez az anyém; nem lesz érte nagy kár. Én nem veszték vele semmit, a haza pedig nyerhet valamit. Ha szükség lesz rám, csak a veszett mészároszt tud-

kolja, mert ugy hívnak közönségesen . . . minden ember utba fogja igazítani. Isten megáldja! (Szirmai melegen szorítja meg kezét, s visszamegy helyére; a mészáros hátrafelé ballag, a levelet megpillantja a földön s fölveszi.) Levél, a bizony, ismerem a formájáról; ha nyomtatva volna, el is tudnám olvasni, de az ilyen tyukvakarás ugy tánczol a szemem előtt, hogy nem boldogulok vele. Pedig szeretném tudni, mi van benne? még sohasem olvastam levelet életemben. Különbem nem lehet valami fontos irás, mert gazdája ihol feltörte, kétségkívül el is olvasta, azután elhajította. Mindegy. Megtartom; megboldogult édes apám szokta volt mondani, hogy vedd föl, fiam, a mit találsz, ha egy fületlen gomb is, mert nem tudod, mikor veszed hasznát. Hm, hát én részeg vagyok, részegnek kell lennem, hogy torokma ne forrjon a szabad szó. . . . (El.)

(Karaffa jön. Lassu, gögös lépésekkel járja körül a színpadot. Beléptével minden zaj lecsendesül. A merre megy, a mulatók lekaják főcegeiket, s mélyen meghajtják magukat, s egyenként halkán kisompolyognak. Ka-

raffa, egyik-másik urral szóba ereszkedik, s négy szem közt titokteljesen beszélget.)

Mária. Utálatos szörny! inkább a kigyót vagy békát nézem, mint ez undok embert. Gödréből ugy pislog kifelé szeme, mint barlangjából a prédát leső vadállat. Mennyi vért ivott már, s mennyit fog inni még, és arca mégis olyan sápadt! . . . olyan, mint a halál, mely mindig életet eszik, s még sincs élete. Én fádom!

Szirmai. Ha ismerném a félelmet, ez az ember az, a kitől félnék. Mily förtelmes alak! valódi képe ama pokoli hatalomnak, melynek ő teremtménye, a bécsi kormány. Egymáshoz méltók igazán. És ezen ördögi ember, vagyis emberi alakba öltözött ördög a zablá, mely szájadat vérzi, melylyel féken tartanak, oh hazám, te szabadságra termett diéső mén! . . . mi tartóztat, hogy kardom hegyére tüzzem szennyes életét? . . . átok, átok! ha megölnöm, akad helyette más, és egy helyett tíz, és rossznál rosszabb. Minél büdösebb a szemét, annál több, annál undokabb férgek teremnek benne. Nem a zablát kell eltörni, hanem a kezét elvágni, mely azt fogja. Csak

RÉSZLET A JASZENOVA-ANINAI VASPÁLYÁRÓL.

hogy e zablat ezer kéz tartja! ki győzi ezt mind elvagdalni? . . . majd megsegít a jó isten . . . ugy, ugy, csak fohászokdjunk a jó istenhez ősi szokás szerint. Tegyük össze kezeinket és imádkozunk és türjünk. Pihá! . . . az imádság olyan kulcs, mely kinyitja a menny kapuját, de békóink lakatját nem fogjuk vele soha kinyitni. Erre kard kell, kard! csak hogy már beletörték legjobb kardjaink. Természetesen! ez a varázsige, melyben világmozdító erő van. Óh istenem, csak egyszer lenne hazám egy akaratton! megmutathatnánk, hogy mi vagyunk az a nemzet, melynek ősapja Atilla volt.

Baróti (Szirmához). Miklós öcsém, tedd meg azt az embeséget, vezesd haza leányomat, nekem egy kis dolgom akad. Ő kegyelmessége a tábornok méltóztatott magához híni.

Szirmai. Édes örmest, ha Mária megengedi.

Mária. Jőjön, kérem jőjön, menjünk minél előbb. — Miért oly sáppadt ön?

Szirmai. Mert . . . mert . . . és kegyed miért pirul ugy?

Mária. Én? mivelhogy . . . menjünk, kérem menjünk. (Mária és Szirmai el.)

Baróti (Karaffához). Kegyelmes ur, félóra mulva méltóztatik kegyelmességnek parancsolni? (Karaffa fejével igent int; Baróti az urakkal és tisztékkel mely meghajlások közt távozik. Karaffa egyedül marad.)

Karaffa. Hahaha! isten vagyok. Kicsavartam a magyarok istenének kezéből a pálcát, és most én uralkodom helyette. Jaj annak, kinek feje felett e pálcát megcsóválom. Kezembem a császári leirat, mely mindenhatóvá tesz. Talán rövid lesz mindenhatóságom, de emlegetni fogja az örökkévalóság. Vért, vért, magyar vért! hadd lám, mennyi vére van még a magyar nemzetnek? kiontom azt a kutyák számára az utolsó cseppig. S ha egy eláppadt, kiaszott, emberi alakjából kivetkezett vész lesz a magyar nép, kacagva rugom be sűrűdrébe, és meghívom sirhalomra lakomázni a császárt, s azt mondom neki: itt az ország, osztozunk czimbora! hahaha. Ez egyszerűen szép jelenet lesz. Azt fogják kérdeni, hol van a magyar nemzet? azt fogják felelni, nincs többé! azt fogják kérdeni, ki irtotta ki? azt fogják felelni, Karaffa! . . . Fejére lépek azon nemzetnek, mely egykor a világ feje tetején járt. Ezt én fogom tenni, én, a nápolyi lazaróni, kit az utczán vetélt anyja, mint valami macskát, kinek bölcsődala a patkányok sziszegése volt a penészes romok közt, ki serdülő koromban annyit ettem, a mennyit loptam, s tizannyit éheztem, mint ettem, és kinek ünnepi ruhája is olyan rongy tömkeleg volt, melyből a tetük Ariadne fonálával sem igazodtak volna ki, hahaha. A lazaróniból Karaffa, Karaffából isten lett a császár segédelmével. Kösözöm, császár pájtás. Iparkodni fogok, hogy megelégedjél velem, hogy azt mondjad egykor: Karaffa, te méltó vagy hozzám! (El.)

(Peténada Andor jön, nem sokára utána U. Erzsébet.)

P. Andor. Mi a tatár, már vége a mulatságnak? Ūres a kert. Későn érkeztem, mint az ősi szél, mely nem lel virágot, a mit leszakítson. Milyen lakomat remélt szemem, s a mennykőbe is, koplálnia kell. Várhatok a jövő vasárnapig. Majd csak átkinlódom valahogy a hetet. Ah, hamuvá éget a kiváncsiság, megismerni Eperjes hölgyeit! oly rég hallom magasztalni őket. A háborus világban nem értem rá fölfedezéseket tenni a szépség világában. Istennek és Karaffának hála, hogy helyreáll ismét az áldott béke. Szép napokat fogok itt tölteni, de meg is érdemlem, mert barna várunkba rémitő fekete időket éltem. Valóságos remete korszak volt. Az egész környéken egyetlen egy élvezhető fehérseléd van, azt is csunyánl meguntam. Különbem derék leány az az Erzsi, csakhogy vesztettül követel. (Lassanként jövegetnek vissza a vendégek.) Ah gyülekeznek, gyülekeznek. Annál derekabb, minél váratlanabb. Nézzünk körül, nézzünk körül. (Visszafordul, meglátja Erzsébetet.) Erzsi szívem, te vagy? isten hozott; lám, lám, milyen véletlen találkozás!

Ujhelyi Erzsébet. Ūnre nézve Andor urfi, talán az, de rám nézve nem. Utána jöttem önnek, s nyomában voltam mindenütt egész időig.

P. Andor. Mi a manó, és hogy jutok e szerencséhez?

U. Erzsébet. Minek ez a kérdés, és ez a könynyelmű hang? hogy telhetik önnek kedve abban, hogy megsértse azt, ki őnt annyira szereti?

P. Andor. Vesztek meg, ha sérteni akartalak, babám. Hidd el, komolyan kérdeztem, hogy mikép jutok e szerencséhez? mert találkozásunk valóban szerencse rám nézve.

U. Erzsébet. Csak szerencse? én azt reméltem, hogy boldogság lesz.

P. Andor. Eh, hagyjuk el azt a szószálhasogatást! tudod, nem értek a szavak megválogatásához. Szó, szó.

U. Erzsébet. Jól van, nem teszek szemrehányást . . . csak egyet még, Andor . . . hogy tudott ön engem minden bucsu, minden szó nélkül elhagyni?

P. Andor. Kedves galambon, ezért dícséretet és nem szemrehányást érdelek. Én azt csupa merő kíméletből tettem, hogy fölmentsék az elválás könnyeitől, fájalmától.

U. Erzsébet. Ma nagy kedve van önnek tréfálni, Andor.

P. Andor. Az ördögöt van, dehogyan van! hanem te nekem van csodálatos szeszélyed, szavaimat tréfára magyarázni.

U. Erzsébet. Különös, hogy a kik olyan jól értették, most egyfajájában nem értik egymást.

P. Andor. Igazán megmagyarázhatatlan.

U. Erzsébet. Menjünk félre innen, Andor, az emberek mindinkább gyülekeznek. Menjünk néhány pillanatra valamely magányosabb helyre.

P. Andor. Nem szeretem a magányt.

U. Erzsébet. Pedig valaha nagyon szerette ön, emlékezzék csak vissza . . .

P. Andor. Meglehet, meglehet, nem tagadom, hanem az ember izlésének az a tulajdona van, hogy változó. Ha valami mondani való van, rózsám, itt is elmondható az emberek között, én nem vagyok szégyenlős.

U. Erzsébet. Sok, igen sok mondani valóm volt, de most már kevés van, igen kevés. Nem is szükség kérdenem többé, hogy szeret-e még ön? ha együgyűbb volnék is, mint vagyok, átláthatnám, hogy nem szeret.

P. Andor. S ha nem szeretnélek?

U. Erzsébet. Akkor soha sem szeretett ön, mert a kit egyszer megszününk szeretni, azt sohasem szeretünk.

P. Andor. S ha így volna?

U. Erzsébet. Akkor ön megcsalt engemet.

P. Andor. S ha megcsaltalak volna?

U. Erzsébet. Akkor jaj önnek!

P. Andor. Brrrr! egészen elrémítesz kis babám.

U. Erzsébet. Ismétlem, akkor jaj önnek. De van egy mód, nem kibékítésemre, hanem legalább bosszuszám megállítására. Ön azt ígerte, azt esküdte, hogy el fog engemet venni, tehát vegyen el, akár szeret, akár nem. Ha már lehetetlenné tette ön rám nézve a boldog életet, menszen meg legalább a beestelen élettől.

P. Andor. Elvegyelek, kincsem? megházasodjam? hm, hm. De az tán csak nem akarod, hogy tüstént papot hívassak s itt azonnal végbemenjen a czerimonia? A házasság nagy lépés, azt éretten meg kell fontolni, azért szadj egy kis határidőt.

U. Erzsébet. Jól van; mikor ad ön választ?

P. Andor. Mikor? megállj . . . holnapután kis kedden, borjúnyszó pénteken.

U. Erzsébet. Czudar kegyetlen ember! nem elég hogy kiszakította szívemet, még szét is marczangolja körmeivel, és hidegen, mosolyogva. Nem vesztegetem a szót. Kereken kimondom, önnek el kell engemet vennie, hogy világ csufja ne legyek holtom napjáig.

P. Andor. No hát, én meg szinte kereken kimondom: nem foglak elvenni, hogy világ boldondja ne legyek holtom napjáig . . . de arra a szivességre kérek, ne kiabálj itt olyan vesztettül, mert ide csődülnek az emberek.

U. Erzsébet. Hát aztán? hisz az imént mondta ön, hogy nem szégyenlős. Ha az is, most már mind egy, sőt annál jobb. Azt akarom, hogy ide csődüljenek. Te meggyaláztál engemet vásott ficzkó, meg foglak én is gyalázni. Emberek!

P. Andor. Nem hallgatsz, eszevesztett!
U. Erzsébet. Nem. Ha a föld középebe ásol le, onnan is kiüvöltök, 'onnan is kiröpítem rád átkaimat, mint a tűzokádóhegy az égő kőveket. Emberek! (A vendégek összeszaladnak, s karéjt képeznek, csodálkozás, nevetés, rémülés.) Nézzétek ezt az ifju urat, ez a legalábbvaló gazember, a legutálatosabb szörny, a legmegvetendőbb teremtmény, a legocsányabb féreg a világon! Grikedjétek tőle, mert bellette dögvész, érintése kárthat! . . . óh isten, sülyeszd el a földet, hadd sülyedjen el vele gyalázatom! . . . és te vadállat . . .

P. Andor. Hah, silány ringó! hitvány paraszt faj! merülj vissza a sárba, melyből ruhám szelébe kapaszkodva kímáztál! (megragadja haját, s a földhöz vágja, megrugja, s elrohan. A körülálló kaczagnak, sajnálkoznak, szörnyűködnek. Fölemelik és elviszik Erzsébetet.)

II. JELENÉS.

Karaffa lakása.

(Jön egyenként tizenkét fekete ruhás ember, köztük Szentiványi László; utának harmincz vörös ruhás, kezökben pallossal. A fekete ruhások jobbra, a vörös ruhások balra sorba állanak. Karaffa középről, szemlét tartva megy el a hóhérok előtt.)

Karaffa. Mi a legkedvesebb italod?

Első hóhér. A vér.

Karaffa. Mi az istened?

Második hóhér. Az ördög.

Karaffa. Mi a legnagyobb vétked?

Harmadik hóhér. Egy embert egészen agyonüttem volna s csak félig ütöttem agyon.

Karaffa. Melyik a legszebb virág?

Negyedik hóhér. Az akasztófa virága.

Karaffa. Mít gyűlölsz legjobban?

Ötödik hóhér. A bűnbánást.

Karaffa. Micsoda szenvedélyed van?

Hatodik hóhér. Emberkínzás.

Karaffa. Melyik nap a legnagyobb ünneped?

Hetedik hóhér. A melyiken legtöbbet gyilkolsz.

Karaffa. Mikor örültél életelben legjobban?

Nyolczadik hóhér. Mikor egy embernek a szemét harapófogóval huztam ki.

Karaffa. Melyik a legszebb hang?

Kilencedik hóhér. A halálhörög.

Karaffa. Mire való az igazság?

Tizedik hóhér. Hogy porba tiporjunk.

Karaffa. Kit szeretsz leginkább kizozni?

Tizenegyedik hóhér. Az ártatlanokat.

Karaffa. Mi van szivedben?

Tizenkettedik hóhér. A császár és a sátn képe.

Karaffa. Mi nincs szivedben?

Tizenharmadik hóhér. Irgalom.

Karaffa. Mire való a fog?

Tizennegyedik hóhér. Hogy esikorgogjon.

Karaffa. Miért születtél?

Tizenötödik hóhér. Hogy mások meghaljanak általam.

Karaffa. Mi szent előttd?

Tizenhatodik hóhér. Semmi.

Karaffa. Hány isten van?

Tizenhetedik hóhér. Miattam lehet akárhány, én nem törődöm vele.

Karaffa. Meddig éljen a császár?

Tizennyolczadik hóhér. Mig a hóhéroknak dolgozót ad.

Karaffa. Mivel kenéd a boeskorodat?

Tizenkilencedik hóhér. Emberzsírral.

Karaffa. Mikor szoktál gyónni?

Huszadik hóhér. Ha véletlenül jót cselekszem.

Karaffa. Micsoda vallásu vagy? . . .

A GÖZHÁZ.

VERNE GYULA REGÉNYE

MÁSODIK RÉSZ.

HETEDIK FEJEZET.

A Van Guitt ur új fogásai.

Az ezredes váratlan elutazása nyugtalan-ságba ejtett. Világos volt, hogy e lépése oly multal van kapcsolatban, melyet mi végkép beárult-nak tartottunk. Csálódtunk. Ő még mindig bosszujára gondolt.

Árról, hogy kövessük, keresésére induljunk, szó sem lehetett. Fel sem találhattuk volna; s nyilván ő nélkülünk akart menni. Akaratát tisztelnünk kelle. Csak Kalagáni, kinek könnyű sebe gyorsan gyógyult, fejezte ki sajnálatát a fölött, hogy az ezredes, kalauzul, nem őt választotta, ki a himalájai erdőség minden zerge-zugát ismeri . . . Megnyugtatót egyébiránt, hogy nincs mitl tartanunk az ezredest illetőleg; Nána Sáh, utolsó emberéig, végkép elpusztult erről a környékről.

Augusztus ismét oly esősen kezdődött, hogy a Hod kapitány szava szerint még a békák is náthát kaptak. Mindent összevéve mégis kevesebb esőnk volt mint juliusban s annál fogva az idő kedvezőbb volt vadászkirándulásainkra a Tarjámba. Abban bizonyosak voltunk, hogy az ezredes augusztus vége előtt visszatér, mert e hó végével ide kelle hagynunk a Himaláját s vissza kelle térnünk Bombay felé. Van Guitt Mátvás is ugyanakkor szándékozott elhagyni a vidéket; bizony számított rá, hogy állatseregletét kiegészíti addig még a hiányzó egy orozslámmal, két tigrissel, s két leopárral. Egyleg azonban, a várt ragadozók helyett, egy más vad lépett a sorompók közé. Augusztus 4-kén egy szép bozontos medve fogatta meg magát, tőrei egyikében. Épen a králban voltunk mi is, mikor a csikarik a keresek kaliezkában a foglyot betölték.

— Eh, kell is nekem ez a lompos! mondá a vad-szállító, vállat vonitva. Mit csináljak én ezzel a justa mihasznával? Az európai piaczon csak az amerikai s a jeges medve kelendő. Ennek a tartása többbe kerül nekem, mint a menyinyim eladhatom, ha ugyan akad is vevője. — Kell önnek, Hod kapitány? szívesen átengedem.

— De hát mit csináljak vele én? kérdé a kapitány.

— Hát csináltasson beafsteak belőle.

— Medve-beafsteak? jó, ha a medve le van löve; de azért ölni le, hogy szeletet vágjunk belőle — nem fizeti ki magát. Tartsa meg a medvejét!

— Biz én nem tartom; akkor inkább szabadon eresztsem, mondá Van Guitt ur. S intett a csikariknak, hogy nyissák ki a ketrechez s bo-csássák el a medvét.

Intett s a csikarik a ketrechez kinyitották és a medve, mintha szegyenlené hogy senkinek sem kell, lesütött fölve ballagott ki rácos fogházából. Feje hólintása, a mint az erdő felé vette utját, mégis mintha némi köszönetet akarna kifejezni, melyet szende morgásával is jelentett.

— Ez jó tett volt, Van Guitt ur, — mondá Banks — meglátja ez önnek szerencsét fog hozni.

Banks nem is tudta mily igazat mond. Augusztus 6-ka meghozta a vad-szállító jutalmát nemes tetteért. E napon, egész társaságban, Van Guitt ur, Hod kapitány és én, Fox, Storr és Kalagáni kíséretében, reggel óta egy sűrű kaktusz- és leutikus-berket hajtottunk, midőn egyszerre félig elfojtott ordítások vonták magokra figyelmünket. Fegyvereinket azonnal lövésre készítettük s a sűrűnek tartottunk, honnan az ordítások hallatszottak.

Ötven lépésnyire haladtunk, midőn Van Guitt ur megállított. Az ordítások hangjából ő bizton megértette mi történt s megítélte a helyzetet. Hod kapitányhoz fordulva, oly hangon, mely kerő és parancsoló volt egyszerre, így szólott hozzá:

— Csak semmi fölösleges lövést!

S jelt adva, hogy maradjunk kissé vissza, néhány lépést tett meg előre a sűrűbe:

— Oroszlán! kiálta észrevehető örömmel.

Intett, hogy kövessük.

Valóban, egy erős faágról lecsüggő kétél húrban egy hatalmas him-orozslán vergődött. Nem amolyan sörényes him-orozslán, mint afrikai testvérei, de valódi indiai orozslán, a milyent épen keresett állatsereglete kiegészítésére.

Hod kapitány első mozdulata volt: cöz-lozni, löni. Van Guitt erélyesen rákiáltott:

— Ne löjjön kapitány — az egreke! ne löjjön!

— De —

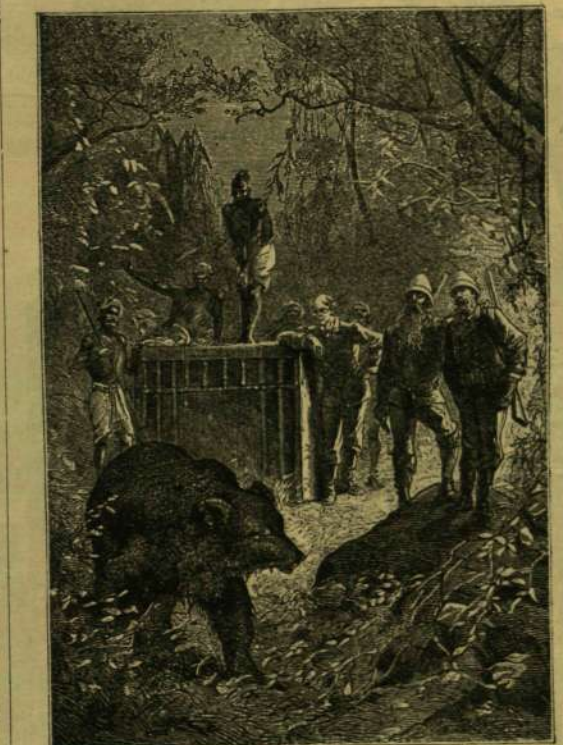
— Mondom ne! Ez orozslánt az én mesterséges hurkom fogta meg; tulajdonom, melyről parancsolok.

Igaza volt. Egy erős, de hajlékony ág vé-

gére kemény kötél volt erősítve, melynek végében mozgó hurok; e hurok nyílásában egy a földhöz erősített táblán egy volt a csatlétek elhelyezve, hogy az állat, a mint akár szájával, akár lábával hozzá nyul, az ág csapóját megmozdítsa, az ág visszapatyanjon, a hurok az állat nyakára vagy lábára szoruljon s az állat meg legyen fogva. Ily egyszerű készülékkel sokkal több vadat fogtak Indiában, mint az ember gondolná. Többnyire nyakán rántja az állatot a hurok s ilyenkor egy percz alatt megfojtja, tökéletesebben mint a győri hóhér az akasztófára ítéltet. Olykor lábát marjítja ki s örökre bénává teszi az erdő fejedelmét. De nem egyszer történik, hogy az állat épségében nem esik hiba s néhány napi pihenéssel kiheveri kisebbszerű rándulását. A jelen esetben is így történt s Van Guitt urnak teljes volt öröme, midőn Kalagánit a králba küldve, két csikari csakhamar két erős bivaly által vont kerekés kaliezkával tért vissza, melybe a nemes foglyot, nem minden veszélyesség nélkül, végre is sikerült szerencsésen betuszkolni.

E naptól kezdve a vad-szállítót nem is hagyta el szerencseje.

Augusztus 11-én egyszerre két leopárd fogódott meg, épen abban a csoportban, melyből Van Guitt urat első találkozásunkkor kiszabadítottuk volt. Két szép csita, abból a fajtaból, melynek egy szép példánya a rohilikándi laposon aczél-óriásunkat is megtámadta volt. Már

A SZABADON ERESZTETT MEDVE.

még csak a két tigris hiányzott, hogy a Van Guitt ur szállítmánya teljes legyen.

Augusztus 15-ke volt. Munro ezredes még nem tért vissza; semmi hír felőle. Banks nyugtalanodni kezdett hosszas elmaradásán. De nem volt mit tennünk. Hod és Fox ugy látszik örültek, hogy vadászidényük meghosszabbított. Polytatták vadászkirándulásait. A kapitány már 48-adik, Fox 39-dik tigrisét ejtette el. Mind a kettő remélte, hogy nem hagyja el a Himmaláját, míg e számokat a megfélelő «kerekészek» ki nem egészítendik.

Augusztus 20-án Van Guitt urnak is sikerült a még hiányzó két tigris közül egyet megfogni és pedig ezuttal olyan vermek egyikében, melyeket eddig e vadaknak vagy ösztönből, vagy vigyázat következtében sikerült elkerülniök. A tigrisvermeket szokatlanul helyre kell ásni, tizenöt-husz lábnyira is, hogy a bele-zuhant, ép oly fúrge mint erőteljes állat ki ne vergőd-hessék belőlök. Épen azért gyakran történik, hogy a nagy esés következtében egy vagy más csontjuk is török. Tíz eset közül kettő marad épen. Van Guitt ur ebben is szerencsés volt. Tigrisének semmi nagy baja nem esett.

Már még csak egy tigris kellett, hogy a szállítás teljes legyen s a jól megrakodott szállító Bombay felé indulhasson. Az is megjött; de mily áron! Ezt azonban részletesebben kell elbeszelnünk, — mert ez állatot drágán, nagyon drágán kelle Van Guitt urnak megvásárolnia!

(Folyt. követc.)

Az új görög határról.

Közel egy évtizede, hogy különféle alakban ismételve s egyre követelőbben fölmerült a görögök régi ohajtása, hogy hazájuk határait legalább odáig kiterjesztessenek, a meddig hajdan nagy őseik birtoka ért. Mert hogy jelenleg minden görög gyermek szentül meg van győződve arról, hogy elődei a nagy hellenek voltak, kiknek dicsőségét az egész világ hirdeti s hogy nekik is ily dicsőöknek kell lenniök, az nyilvános dolog s könnyen érthető ama mozgalom után, melyet különösen a német és angol tudósok rokonszenve e kis faj iránt felköltött, s melynek az ország új alakulását is közzönhetik. Az utazók és elfogulatlan egének váltig erősítik, hogy a jelenlegi görög tudatlan és erkölcsileg sülyedt nép, melynek nyelvén kívül a régi görögökkel alig van valami összeköttetése; de a tudósoknak elég az, hogy ugyanazon helyen laknak, hol az emberiség életének talán legragyogóbb része lefolyt s részben ugyanazon nyelvet beszélnek, elég, hogy rokonszenvelve viseltesseken íranta s e tudós rokonszenvből, mint a filológiai tudományáról híres Gladstone is, gyűlölni tanulják a törököt, mint a «klasszikus» nép elhynomját.

Az európai török birodalom többi szétá-rabolása alkalmával a görögnek is nyerni kellett, habár nem szolgált is meg érte. A berlini kongressuzsion 1878. július 5-én elhatározták, hogy a «magas porta egyezzek meg Görögországgal az Epirusban és Thesszáliában a Salamyras és Kalamas völgyekben vonandó határkiigazítás tárgyában». Könnyen megérthető, hogy a vitakozó felekre bizott határkiigazításból nem lett semmi. A görögök követelésének tán még Konstantinápoly bírása sem volna képes határt szabni, annyival nehezebben esik nekik a régi klasszikus hellen földhöz tartozó Thesszáliából és Epirusból egy talpalatnyi földet is «átengedni». A jelen év junius havában ezért s a berlini kongressuzsion egy pár más függőben maradt tárgynak elintézéséért ugyan-csak Berlinben tudvalevőleg konferencia ült össze, mely a határvonalat pontosan megvonta s a kérdést legalább egyelőre eldöntötte — papiron, mert a határ elfoglalása s az új terület megszállása még hátra van.

E kijelölt új határvonal a joniai tengernél Kalamas (a régi Thyamis) folyó torkolatánál kezdődik, az új Trojánál, melyet Andromache és Helen alapítottak. A folyó medrét követi ezután Hau-Kalabaki-ig, mely a jelentékeny Janina erőd kulcsát képezi s innen csaknem egyenesen halad Keletré Metzovóig; majd északkeletre fordul s a határ egyik végpontját a híres Olympus hegye képezi, mely az aegumi tengertől nem messze, egykor a görög istenek képzelt lakhelye volt s mint ilyen, ma is kiváló tiszteletben részesül. Olympus hegye a régi Thesszáliának is határhegye volt s ez mai fővárosával Larisszával jelentékenyen fogja gyarapítani a görögök országát.

Legjelentékenyebb pont azonban az új országgrészen Janina, mely a hasonnevű től melletti épült erős vár s mintegy 30,000 lakossal nem volt mit tennünk. Hod és Fox ugy látszik örültek, hogy vadászidényük meghosszabbított. Polytatták vadászkirándulásait. A kapitány már 48-adik, Fox 39-dik tigrisét ejtette el. Mind a kettő remélte, hogy nem hagyja el a Himmaláját, míg e számokat a megfélelő «kerekészek» ki nem egészítendik.

Augusztus 20-án Van Guitt urnak is sikerült a még hiányzó két tigris közül egyet megfogni és pedig ezuttal olyan vermek egyikében, melyeket eddig e vadaknak vagy ösztönből, vagy vigyázat következtében sikerült elkerülniök. A tigrisvermeket szokatlanul helyre kell ásni, tizenöt-husz lábnyira is, hogy a bele-zuhant, ép oly fúrge mint erőteljes állat ki ne vergőd-hessék belőlök. Épen azért gyakran történik, hogy a nagy esés következtében egy vagy

Egyveleg.

* **Szeptembert** általában a szüret hónapjának nevezik, mivel a legtöbb gyümölcsöt akkor gyűjtik össze. A régebbi időkben ennek emlékére sok helyen külön szüreti ünnepeket is rendeztek. Ma már csak egyes napokat ünnepelnek meg e hónapban. Ilyen ünneppel 14-ke annak emlékére, hogy Heraklius császár a szent keresztnek egy részét megtalálta. Ennek emlékére sok vidéken szabad vadászatot engedtek s az iskolákban ünnepeket rendeztek. Általánosan el volt terjedve Máté napjának (21-én) megünneplése, mely nap az ősz csillagászati kezdetével összeesve, időjárásunknál támpontul szolgált s általában azt hitték róla, hogy utána már kevés szép nap következik. E napon szokták a londoni polgármesterek a kertészek évi gyümölcsajándékait átadni. Szent Mihály napja még nevezetesebb. Nálunk évszázadokon át ez volt a költözködés napja, valamint Angliában is, hol e nap (nálunk Márton napján) rendszeresen ludat esznek s azt hiszik, hogy ez esetben sohasem lesz hiányuk a készpénzben. Ugyanott sok helyütt e napot szerencsétlenek tartják, mivel az öreg ekkor szedi a szedret. A néphit szerint a hány napos a hold Mihálynapján, annyi árva lesz még az évben, s ha e nap szép, a tél meleg, de szeles lesz. Skótszágban e napon kalácsot készítenek, melyből az egész család eszik, s lehetőleg e napra hagyják az eljegyzéseket is. Hogy Szent Mihály napjával a halálosoknak is van összeköttetése, azt nálunk, hola koporsó alá tett saraglyát ma is Szent-Mihály lovának nevezik, mindenki tudja.

* **Bostonban** e hó 17-én ünneplik meg a város alapításának 250-ik évfordulóját. Ez alkalommal óriási körmenet is lesz s az élelmes yankeek a publikum mulattatására ki tudták eszközölni, hogy e két elnökjelölt (Hancock és Garfield) e körmenetben résztvesznek s egy kocsihoz fognak ülni.

* **A híres ravennai baptisterium** omlófélben van s a falakon már víz szivárog át, úgy hogy a műtörténelmi becsei mozaikokat végveszély fenyegeti. E baj oka onnan ered, mivel az épület környezetében levő talajt magasra emelték s mivel annak darabokra szedése veszélyes volna, az egészet akarják amerikaiasan más helyre vinni, a mely orvoslási mód nem lesz könnyű, mivel az épület mintegy 1067 tonna súly.

* **A Montblancnál** is alagutat akarnak készíteni a francziák. A mérnökök költségvetése szerint e munka mintegy 30 millió forintba kerülne.

* **A háromszáz halhatatlan thebei hős sírja.** A londoni „Athenaeum”-ot rendkívül érdekes felfedezésről értesítik Athenából. A khaeronaei oroszánok helyreállításának alkalmából, M. Stamatikist, a régiség-igazgatóját Khaeronéba küldték. Midőn Stamatikis az oroszánok körül a földet ásni kezdte, az emlékezetes esztában elestek csontvázaira bukkant. A holttesteket három osztályban temették el, azon rendben, a mint küzdöttek. Minden osztály hat sorból áll. Az első osztályban 77 holttestet találtak; az 1., 2., 3. és 4. sorban 15—15-öt, az 5-ikben 9-et és a 6-ik sorban 8-at. A második osztályban ugyanolyan körülmények közt 44 holttest volt. Az ásást foly-

tatják, mert tudva levő, hogy az oroszánok alá a thebai szent csapat 300 tagját temették el, úgy hogy miután eddig 118 csontvázat fedeztek föl, még 182 a felfedezésre vár. A holttestek közelében fegyvermaradványok, gombok s néhány ollogides (fürdőszerszám) feküdtek. A holttesteket felfedezésük után azonnal földdel borították le; azonban attól tartanak, hogy nehezen lesznek konzerválhatók.

* **Indiában a műipar** igye jelentékeny fejlődésnek indult. Jelenleg Simlában van kiállítás, 1881-ben pedig Lahoreban országos műipar kiállítást rendeznek különös tekintettel Punjabra.

* **Az olcsóságot** a divathölgyek nem tanulhatják meg. Párisban 14 előkelő nő versenyzett, hogy minél olcsóbb öltözetben jelenjen meg, de e mellett

nak ezekben. A nyílt vizekben nem annyira ártalmasak, mert nehezebben kapaszkoznak a pontyok szemüregébe. A halak kimulása az által történi, hogy szemüket a békák kikaparják, minél fogva megvakulnak s éhen vesznek. Bizonyosság gyanánt mutatott a halász egy békát, mely egy harmadfél fontos pontyra tapadt s ezzel együtt a halat is fölemelte. Nagyszerűen sikerült a két állatot egymástól elválasztani. A pontyban már csak kevés élet mutatkozott.

* **A thea-tenyésztés** az Egyesült-Államokban s különösen Georgiában újabban nagy lendületet vett s most már sikerült oly theát előállítani, melyet a legfinomabb indiai theától alig lehet megkülönböztetni, úgy, hogy a vérmes yankeek már is azt hiszik, hogy a theával is oly nagy világhíreskedelmet fognak csinálni, mint a buzával sikerült.

* **A kecsketenyésztés** érdekében Rosslyn lord elnöksége s Burdett Countt báróné védnöksége alatt társulata alakult Londonban. Különösen Irlandban a parasztek között akarják a „szegények tehenét” elterjeszteni. Több más intézkedésen kívül a társaság legközelebb egy gazdasági kiállítás alkalomával nagy banquetet rendezett, melyen a különböző ételek kecsketejéből és húsból készültek.

* **A czethalászat** a Davis-sorosban ez évben igen jól sikerült. Tizenkét hajó Dundeeből 105 czethalát s 978 tonna olajat vitt haza, melyek mintegy 300,000 forint értékét képviselik.

Korteskedés Amerikában. Twain Márk, a híres amerikai humorista New-York államban kormányzó-jelöltnek lépett f. l. Ellenjelöltjei fölött különösen szelplőten tiszta neve által tünt ki s ez volt pártjának főerőssége. Az ellenpártok azután — mint ez már Amerikában szokásos — nem sokat törődtek jó hírnevével, hanem igyekeztek azt minden áron a sárba rántani. Egy nap azt olvashatta az ellenpárti lapokban, hogy hamis esküt tett Cochinchinában (sohasem volt Cochinchinában), másnap ismét részletes leírását olvashatta a Montanisban általa elkövetett tolvajlásnak (Montanisban sem volt soha).

Twain mind e rágalmakat békén tűrte. Mit csinált most az ellenpárt? A mint a legközelebbi alkalommal Twain nyilvános gyülekezeten a szószerre lépett, 9 különböző színárnyalatú kis gyermek, rongyosabbnál rongyosabb öltözetben „papa! papa!” kiáltással feléje rohant, körülvette őt, átölelte lábait, belecsimpeszkedett stb. Most már Twain is elvesztette türelmét, visszalépett a jelöltségtől, kapitulált.

Czethalak mint hajóvontatók. Erfurtban Dielen von Dielenheim tanítóképző intézeti igazgatótól egy röpirat jelent meg, s abban azt fejteti, hogy a czethalakat könnyen meg lehetne tanítani hajóvontatásra. Az érdemes professzor kellő komolysággal bizonyítja, ábrákkal is magyarázva, hogy e nagy testi, de szelid természeti állatok mily kitűnő szolgálatot tehetnek óriási dimenziójú hajók vontatásánál az északi sark környékén. A tudós professzor czethalait igazi csodabogarak.

diszesen. Maga az öltözet közönséges zsákzötvetből készülve, csakagyan olcsó volt, de a legolcsóbb zötvethez is 600 forint ár valencienni csipke, 240 forint ár drága kövekkel kirakott napernyő s 320 forint ár virág s másnemű díszítés járult. Az ily takarékoságnál mégis jobb, ha kissé — luxust üznek.

* **A békák és pontyok.** Egy sziléziai lap ezeket írja: A warbrunni uradalom halászmesterre arról értesít bennünket, hogy a legnagyobb tavat ki kellett apasztani, hogy a különféle évfolyamokból való pontyokat különválasszák. Mikor a munkások az apró pontyokat kosarakba szedték, azt tapasztalták, hogy a nagyobb halakon békák üldögéltek. A halászmester azt állítja, hogy a békák nagy elcséssége a pontyoknak s évenként három-négy százaléknyi kárt okoz-

A TRANGOUS TESTVÉREK.

SZEPESÉGI németajku testvéreink hazafiság tekintetében eleitől fogva hárompróbásak voltak. E mellett fényesen tanuskodik a történelem; méltánylólóg emelte ezt ki maga Kossuth is több ízben. Magyarok testtel-lelékel, habár anyanyelvökkel, ősi szokásaikkal nem szakítottak is. Most azonban óriási változás jelenségei kezdenek mutatkozni nálok is. A magyarosodás meglepően terjed, annyira, hogy ma már a németajku falusiak fiaikat szepességi fővárosok magyar fiaktól látogatott iskoláiba bízvást elküldhetik „magyar szóra”. Egyes, idősebb családokat kivéve magyar szellem, magyar nyelv lett uralkodóvá. Késmárk, Lőcse és Igló e tekintetben különösen kiválnak s e három várost ma már úgy tekinthetjük, mint a magyar nemzetiség védőbástyáit. Iglónak különösen jól szervezett főgymnáziumában több mint ötszáz tanuló képeztezik igazi honfivá. E városban lakott, itt volt lelkes lapunk első szerkesztőjének Pákh Albertnek atyja, itt tanult egy ideig Pákh Albert is s testvére ma is lelke e gymnáziumnak.

E főgymnáziumnak nagylelkű jöltevéöröl

TRANGOUS LAJOS. (+ 1855.)

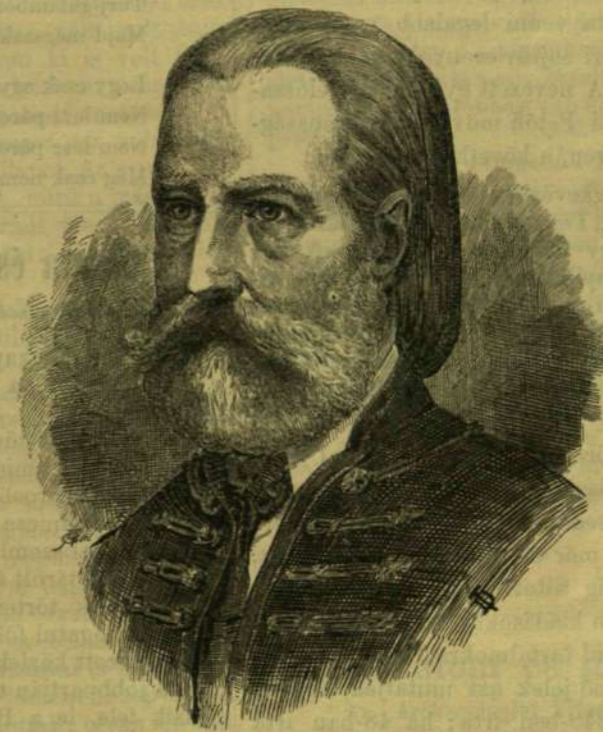
kívánunk ezuttal megemlékezni. A Trangoús testvérek alapítványa nélkül az iglói ág. hitv. egyház minden áldozatkészsége mellett sem tarthatott volna fenn nyolcz osztályt. Ha a tudósok, művészek életrajzait gyönyörrel olvasuk, az államférfiak, hadvezérek pályája lelkesedésre gyújt: méltó megemlékezni azokról is, kik hasznos és tevékeny polgárok képzésére anyagi áldozatot hoznak. Az általuk alapított intézetek a haza javára dusan kamatoznak.

A Trangoús testvérek csaknem másfél száz ezer forint alapítványt tettek, hogy Iglón magyar főgymnázium létesíttessék. Ismeretlen név, ismeretlen család, de melynek emlékét elmosódni engednünk nem szabad. Egyszerű polgárok, kik szorgalmuk, takarékoságuk gyümölcsét a legszentebb ügy oltárára szentelik. Régen parlának már, de poraik fölött oly emlékszóbor emelkedett, mely nem a halált, de az életet hirdeti.

Trangoús József és Lajos atyja, Mihály 1767-ben Besztercebányáról jött Iglóra, hol mint irnokot alkalmazták. Idő multával az irnok a város főbirájává lett. Anyjuk Reinländer Borbála azoknak az értelmes, művelt, derék asszonyoknak volt egyike, minőket a szepesi

németajku polgári családnál még ma is gyakran találunk. Hat gyermek közül két fia s egy leány élte túl a jó szülöket.

József az idősebbik fia Iglón 1783-ban született. Életpályája csöndesen, zajtalanul folyt le. Atyja szerény anyagi körülmények között élvén, a gyermek tanult szorgalmasan, hogy kenyeré után láthasson. Csaknem önéreje utalva végezte el a jogi tanulmányt s aztán Iglón ügyvédkedett. 1825-ben a tevékeny és buzgó ferfiut egyháza egyhangulag felügyelőjévé választotta, mely hivatalát 36 éven át ernyedetlen buzgalommal viselte. Kedvez eszméje volt, hogy a nőnevelésnek nagyobb lendületet adjon s oly időben, mikor még ez eszme egészen idegen volt hazánkban, ő már gondoskodott jó előre annak létesítése föl s házat a felállítandó felsőbb nőiskolára hagyományozta. Továbbá ő volt egyik jelentékeny szervezője a felsőmagyarországi bányapolgári egyesületnek s ő ültette be ide a magyar szellemet. Nagy előszeretettel viseltetett a latin nyelv s bölcsészeti tudományok iránt. Meghalt 1861-ben 79 éves korában. Házasságát az ég nem áldotta meg gyermekekkel, de jótékony hagyományáért több ezer gyermek nevezheti atyjának.

TRANGOUS JÓZSEF. (+ 1861.)

Lajos, az ifjabbik testvér, 1786-ban született Iglón. Mikor a francia hadjárat idején 1809-ben a magyar nemes családok fiai is a zászlók alá siettek, bátyjának kellett volna beállania, de az élen természetű Lajos, kinek különben is hajlama volt a hadi pályára, testvérét szívesen váltotta föl. A drezdai esztában 1813-ban már mint főhadnagy vezényelte csapatját; itt azonban egy ágyugolyó elszakította jobb karját. Drezdába vitetvén, itt egy Rumpelt nevű szegény családnál részesült gyöngéd ápolásban; s nemeslelkűségének fényes tanubizonyságát adta már azáltal is, hogy végrendeletében e szegény családnak tizenöt ezer forintot hagyományozott. Drezdából aztán Bécsbe jött. A csonka kar nem akart gyöngülni s az orvosok attól tartottak, hogy az ifju hős csontszű áldozata lesz. Kapitányi ranggal nyugdíjazva hazament Iglóra, hogy ha meghal, legalább szülővárosában pihenjen. Egyszer azonban, a mint sebesült karját nyomogatta: a csonka kar egészen váratlanul elválva az izmóktól, lába elé esett. Erre aztán rövid időre teljesen fölgöngyölt s majdnem hetven éves kort ért. Félkezével rendkívüli ügyességet tudott kifejteni; szépen irt, s maga öltözködött.

Egészsége helyreálltával fölvilágosult éber szelleme a tétlenséget kintzónak találván, hajlamát követve, a vaskohászathoz vágó műveket kezdte szenvedélyel tanulmányozni. Az Igló és Dobsina közt fekvő Pálcsmann-féle vaskohót néhány évre kibérelte. Vállalata sikerülvén, terjedelmesebb bérletekbe vágott s a mellett, hogy maga is vagyonos emberré lett, igen üdvösen hatott a környékbeli vasiparra, a mennyiben az általa behozott célszerű újításokat más vaskohók is előnyösen utánozták. Utóbb Krompach szepesi város területén vásárolt egy telepet, hol 180,000 frtnyi beruházással vasöntőgyárat állított föl, mely rövid idő múlva a legvirágzóbb vállallattá fejlődött. A vasipar Felső-Magyarországon e csonka kezű főhadnagynak rendkívül sokat köszönhet.

Az 1848-ki változásokat örömmel üdvözölte s mint a felső-magyarországi bányászati viszonyok alapos ismerője, az első magyar pénzügyi miniszterium bányászati ügyosztályában osztálytanácsosi hivatalt is vállalt. Noha a magyar kormányt Debreczenbe már nem követte, utóbb mégis sok kellemetlensége volt a forradalomban, való tényleges részvétele miatt, különösen pedig azért, hogy krompachi gyárában ágyugolyókat

öntetett a magyar seregek számára. Nyugdíjától megfosztották s mint volt es. k. kapitány ő sem került volna ki a többiek sorsát, ha — a kutatók szemét tízezer forinttal be nem köti vala.

Neki sem engedte meg a sors, hogy maga után utódot hagyjon. Tizenegy gyermeke közül egy sem érte el a hetedik élet. Még életében ezeket és ezeket áldozott szegény, tehetséges ifjak képeztetésére, elszegényült családok segélyezésére.

1855 aug. 15-én derült kedélyvel távozott Iglóból, hogy krompachi gyárát megtekintse. Utközben Szepes-Olasziba tért, hol az ottani leánynevelő intézetben elárvult leánykákat neveltetett. A kolera akkor ütött ki a Szepességen is. Az egyik árva leánya épen e betegséggel vívódott. Trangoús minden félelem nélkül látogatta meg a kis beteget s aztán tovább folytatta utját Krompach felé. Itt hirtelen rosszul lett s augusztus 17-én már ki is terítették.

Végrendeletében minden hivatalnokáról bőkezűen emlékezett meg, de különösen az iglói iskola sorsát viselte szíven, mely még akkor csak négyosztályú gymnázium volt. A Trangoús testvérek azt akarták, hogy Magyarország szé-

len magyar főiskola virágozók. A nagyszerű hagyaték, mely végrendeletkél fogva az iglói ev. egyháza szállt, mint az iskolát fenntartó testületre, részint pénzből, részint házakból, továbbá bányá- és vasgyári részvényekből áll. Az iglói egyház az iglói temetőben a Trángos testvérek hamvai fölé szép két emlékszobrot emelt. Hadd legyen e rövid életrajz cserkésztörvényszék polgári érdemeikért, mert e két testvér valóban szem előtt tartotta Kazinczy írtását:

„Azért örülj a nagy birtok nagy hasznának,
Hogy a sokból sokat nyújthass a hazának!”

Könyves Tóth Kálmán.

Petőfi hagyományai.

Petőfi fentebb közölt drámai töredéke a költő saját kéziratában ama gyűjteményben van letéve, mely Petőfi István hagyatékából közelebb a nemzeti múzeum birtokába jutott, s a gyűjtemény tartalomjegyzékében 62. szám alatt így van bejegyezve: „Nyilvános kert Eperjesen című töredék, csonkított állapotban, illetve bevégtelen állapotban. 12 oldal.” E töredék tudtunkkal még nem volt közzé, noha többen ismerték. Így Gyulai Pál a „Petőfi Sándor Vegegyes művei” című gyűjteménybe 1863-ban szintén föl akarta venni legalább egy részét, azonban az akkori sajtóviszonyok útjában állottak közlésének. A nevezett gyűjtemény előszavában Gyulai Pál Petőfi műveiről általánosságban megemlékezvén, a következőket írja:

„Drámai legkevésbé sikerültek minden művei között. A „Tigris és hiéna” egy lízálomkép, csak egy-egy nyilvillanó jó gondolat s a nyelvnek itt-ott nyilatkozó zord erélye kölcsönöznek neki némi érdekelt. *Czim nélküli drámájának töredéke* már sokkal sikerültebb, szerencsés expositio, s a nép csoportosításában, festésében élénkség, jellemzettség és drámai gyorsaság nyilatkozik.”

E drámai töredék a „Vasárnapi Ujság” mai számában először mutatja be a nagy közönségnek, mint becses irodalomtörténeti ereklyét; megjelenése ma már ép úgy lehetőségessé vált, mint Petőfi sokáig titolt több költeményének, melyek a legújabb kiadásokba fölvetettek, minden tekintet nélkül tartalmokra.

Külső és belső jelek azt mutatják, hogy a költő e művét 1849-ben írta; ha 48-ban írta volna, bizonyára adott volna belőle mutatványt, mint a „Lehel” című költői beszélyéből, mely szintén csak töredék. A forradalom heve s mély gyűlölet szülhette e művet, valamint az „Apostol”-t is. Mig az „Apostol”-ban szocialistikus-demokráciái ábrándjainak adott kifejezést, e drámájában, úgy látszik, Magyarország története legsötétebb napjainak rajzolásával akart hatni az akkori közönségre. Ez magyarázza meg azt, hogy valamint az „Apostol”-ban a társadalmat egyoldalú alanyisággal fogja föl, úgy e történelmi drámája is izgató mű akart lenni, mely a multból veszi ugyan tárgyát, de a jelen (1849.) szenvedélyeinek szől.

Petőfi e drámai töredékére, melyről azt sem tudja az irodalom, mi ezimét szándékozott neki adni a költő, Majláth Béla, a nemzeti múzeum érdemes könyvtárosa, volt szíves fölívni figyelmünket, rendelkezésünkre bocsátván az eredeti kéziratot is, mely 12, képzett behajtott, negyedrét lapon Petőfi szép írását mutatja alig néhány jelentéktelen betűtöréssel, úgy hogy a kézirat szinte tisztázatlan tünik föl, s nem lehetetlen, hogy a költőnél, ha nem is az egész, de nagyobb része volt kész, mint a mennyi kéziratban megmaradt.

Ugyancsak Petőfinek a nemzeti múzeumban levő hagyatékáról kiállított tartalomjegyzék 3-ik pontja alatt ez áll:

„Erdőd, máj. 17. 1847. «Hol a leány» s ugyancsak Erdőd máj. 17. 1847. «Nevezetes a tegnapi napom» című költemények.»

E két költemény közül csak az első jelent meg Petőfinek összegyűjtött költeményei között; a második nincs meg az összes költemények kiadásában. Nem tartozik ugyan Petőfi legsikerültebb költeményei közé, de mint minden, a mi töle fennmaradt, s kedélyvilágába bepillantást enged, kétségkívül érdekes, s megérdemli, hogy a feledésből kiemeltessék. E költemény így hangzik:

Erdőd, május 17. 1847.

Nevezetes a tennapi napom,
Furesa dolgokat kellett hallanom.
Szerencsése, hogy az bánt úgy velem,
A kinek a leányát szeretem.

Mondott volna csak fényit is más,
Majd megtudná, mi a bosszúállás,
Majd kiálltunk volna a mezőre,
Zöld mezőre folya piros vére.

De még hagyján, hogy én nekem esnek,
Hejh van, a mi jobban fáj szívemnek,
Az még sokkal jobban fáj én nekem
Hogy téged is bántanak, kedvesem.

Sokat szenvedsz, édes lelkem, szenvedsz,
És csak azért, mert engemet szeretsz.
Tűrj galambom, tűrj még egy keveset,
Majd megszakszom szenvedésedet.

Légy csak egyszert az én feleségem,
Nem lesz párod a földkerekségen.
Nem lesz párod boldogság dögába,
Még csak nem is vágsz a más vágra.

Orsova és az aninai vasút.

A magyar mérnök- és építész-egylet kirándulásából.

„Ha a Vaskapu nincs: Budapest helyett Orsova lett volna Szent-István birodalmának fővárosa.”

Egy kitünő történetirónknak ez az állítása jutott eszembe, midőn a Galambócznál kezdődő dunai sziklaszorosból kijutva s baloldalt Frauenwiese és Jezelnicza falucskákat elhagyva, Tekia szerb faluval szemben vidám, kellemes öbölben szemem elé tárult O-Orsova.

A jeles történész sok és nyomós érvel tudta támogatni fölvetését. Szerinte a Vaskapu által okozott közlekedési akadály nélkül az Al-Duna jobbpartján terült volna el Magyarország másik fele, le a Balkán hegyláncokig. Annál könnyebben fölvehet ez, mivel a bolgár nép ugyanazon időtájban szállta meg mai lakhelyét, midőn a magyarok a magukét, s a két nép között sokkal több érintkezési pont volt, mint a legtöbb u. n. rokon nemzet között s a bolgár csak az idők folytán szlávosodott el, különben ép oly keleti származás, mint a magyar.

No de nem akarom ez alkalommal ismertetni a jeles tudós hypothesist, különben is a magyar mérnök- és építész kirándulásainak — melynek az idén én is szerencsés voltam tagja lehetni — sokkal realisabb céljai vannak, mint konjekturális politikát üzni, s találgatni, mi lett volna, ha így meg amugy történik valami ez előtt ezer esztendővel.

Jól esett a szűk, zordon sziklaszoroslatból nyíltabb helyre érni, hol tág mezőt talál a tekintet messze kalandozni a Duna terjengő vizén, a szerb partokig, lenn a Duna közepén Ada-Kale szigetéig s balfelől Orsova kies telepe fölött a láthatárt szegélyező berekzig, e nevezetes helyig, hol nem rég négy ország — a magyar, a szerb, a román és a török — határa találkozott.

Orsovát mindjárt beköltözésük kezdetén, 896-ban foglalták el a magyarok, — így tartja a krónika. A XI. század elején azonban Othum, Glad ivadéka a Dunán átkelve, ősei birtokát visszafoglalta. 1396-ban Zsigmond király szálotta meg ismét, midőn Bajazet ellen indult vala. Itt kelt át Ulászló 20,000-nyi serege is, midőn 1444-ben Murad ellen támadt, hogy — Várnát megtalálja. Ez időtájban Orsova már erőddel birhatott, mert Hunyadi János özvegye, midőn az 1457-ki pozsonyi országgyűlésen viszsza-bocsátani ígérkezett a királyi várakat, Orso-

vát is említi. 1552-ben Szoliman vezére, Bali bég vette be, 1688-ban Thököli szerezte vissza a szerbektől s falait lerontatta, melyeket azonban a következő évben bádeni Lajos örgróf ismét fölépíttetett s 1690-ben néhány ezer gyalog- és lovaskatonával népesített be, hogy a szorosokat megvédjék. 1786-ban rontottak be ide utoljára a törökök. 1849-ben Bem minden kardsapás nélkül foglalta el.

Orsovának most a legközelebb, a Dunával egyenközül futó fűtezája van, melyeket néhány kis utca vág keresztül. A város rendszeres épült, sőt a helység központján, mondhatni, igen csinosan. Van római katolikus és van görög nem egyesült egyháza, számos kincstári épülete s a gőzhajózási társulaton kívül magánosoknak is több szép és nagy háza.

A kikötő alsó végén van a szabad rév: az u. n. «szkela», hol a külföldről érkező áruk megvámoltnak. Itt a szerbek, törökök, románok mindennemű zöldséggel s ételmi szerekkel és sok török árucikkkel jelennek meg a piacon.

A helység közepén átmenő országot szép fasorok között vezet a szomszéd Suppanekbe, hol a határvidéki vesztégtüntet van. Ez uton jut el az ember, ha ugyan nem a vasutat választja inkább, — Melhádiába.

Az utazás ide igen kellemes. Korabnek mellett egy régi vízvezetéknek hatalmas maradványait találjuk, mely még a római időkbe vezető gondolatunkat vissza.

Orsova alsó részén, az Oláhországba vezető uton a pisztrángokban gazdag Cserna és Bochna patak között van egy 2400 négyeseg ölnyi tér. Ez a föld itt senkire, azaz hogy egy 1791-ki békefeltétel szerint semleges. E téren most egy kis kápolna áll, jelölve azt a helyet, a hol 1853-ban a szabadságharc után ide rejtett koronát megtalálták.

A magyar mérnök- és építészek ez idei kirándulásainak kétségkívül egyik legérdekesebb része az volt, melyet az osztrák államvaspálya bányászati gyártelepeire tettünk. 226,000 holdnyi terület ez, melyet a társaság 11 millió forintot vett meg az államtól s 15 milliónál többet fektetett bele. Ott vannak a resinai, oravicai és aninai nagyszerű gyártelepek, melyek sok ezer munkásnak adnak kenyeret. Mindezekről ismételve jelentek már meg képek és ismertetések a „Vasárnapi Ujság” hasábjain. Ezuttal tehát csak az e telepek szolgáltatára épült jászénovav-oravicza-aninai hegyi vaspályát ohajjuk érinteni, mely a maga nemében valódi csodamű s joggal nevezhető «magyar Semmering»-nek.

Oravicza-n, a kirándulók számára, hogy a vidéket szabadon szemlélhessék, földel nélküli kocsikat szoktak csatolni a vonathoz, melyeknek üléséről a legváltozatosabb hegyi tájak gyönyörű panorámája vonul el szemünk előtt.

A 71 kilométernyi hegyi pálya folyvást emelkedik, és pedig minden száz ólnál átlag mintegy öt öl, s bujdosít látszik jászani a hegyek között. El-elünk egy-egy erélyukban, s a hegy tulsó oldalán buvik elő ismét. 14 alaguton furja magát keresztül, majd sziklába vésett átmenetek között halad, sebes kanyarulatokat téve, melyek oly merészek, hogy pl. az egyik görbe alagutban 113 méternyi kanyarulat van. Hatalmas viaduktok vezetnek néhol a hegy parkányán, majd merész hidak ivelik át a mélysegeket, erős, szilárd lábakon, melyek alatt szakadások tátonganak.

Igy halad a vonat folytonos jeladások, fűtventések között, alagutból ki, alagutba be, utvezetéseken, hidakon, átterezeken keresztül. Egész labirinthust jár be az ember ezen a hegyi pályán, s gyakran találja magát szemközt azzal a helylyel, melyet rég elhagyott. Némely völgykatalannak mind a négy oldalát bejárja a vasut, meredek sziklák alatt, szakadások szélén, hegyek gomrában, — egyre újabb, meglepő táj fejlődven ki szemre elől, csodálkozásba ejtven a nézőt az emberi vállalkozás merészsége fölött, mely vasutat tudott építeni ide, hol tán csak a madár járhatott azelőtt.

E bányavasutat, mely a bánáti államuralom kiegészítő részét képezte, már az állam elkezdte volt építeni; így azonban, hogy az egyes, szelidebb sikok által összekötött szakaszokat lóvonatú vasutnak rendezi be. Az osztrák államvaspályatársaság azonban, megejtett tanulmányok alapján, a lóvonatú vasutakat mozdonyvasutá alakította át, dacára, hogy a pálya

rendkívüli veszedelmes területeken vonul át, a hol előfordulnak 1 : 50 maximal emelkedések s kanyarulatok 60 öl minimal ivsugárral. A többnyire sziklába vájt 14 alagut hossza együtt 1129 öl.

Az oravicza-steyerdorfi vonal kezdetben csak a vaspályatársulat bányászati céljaira szolgált, 1869 végén azonban a közforgalomnak is átadották.

E hegyi pálya tömérdek részletet nyújt, mely festő esetjére volna érdemes. Egy kitünő művésznök egy régebbi kirándulás alkalmával készített is vázlatokat a hely színén, s azok közül egyet rajzban is elkészített a «Vasárnapi Ujság» számára. A pályának egy részletét mutatja ez, a hol a vonat egy hegytől elmozdul bukkanván, a völgyet átívelő hatalmas hídgon keresztül az átellenes hegy oldalának tart, hogy az annak gomrába furt alaguton ismét el-tűnjék.

A magyar tengeren.

I.

A triezsi es. kir. állattani állomáson. Első kirándulásom a magyar tengerre. Sirocco vihar az isztriai partokon. Hajótörés. Úsva menekülünk Abazziába. Újabb utazásom Fiuméba a magyar természetudományi társulat megbízásából. Fiumében nem fűtik a szobákat. A tengeri révmunkálatok, Zicly-molo, tárházak, a rakodó part, Temető, Stahlberger Emil sírja.

Gyermekálmok, gyermekvágyak, gyermek-ábrándok — oh ti nemesak a kedves gyermekort teszitek boldoggá, de akárhányszor adok már az élet küzdelmébe elmerült férfinak is ihletet, bátorságot, lelkesedést, ha titeket véletlenül, nem is remélve a férfikorban, talán már el is feledve, teljesedésbe menni lát.

Mekkorát dobtam szívem, mikor északi Németország nekem oly barátságatlannak tetsző vidékein, a mint indulóimban valek az Északi tengerre, megérkezett Leuckart lipsei egyetemi tanár levele, tudatva, hogy tengeri tanulmányaim sikeresebb kivetése kedvéért ne menjek az Északi tengerre, hanem menjek Triestbe, az ottani es. kir. állattani állomásra, s írja, hogy kérelmére Stremayer osztrák közoktatási miniszter már meg is adta az engedélyt, hogy szobát foglalhassak el az említett intézetben.

Ah! tehát a «magyar tenger» tőzsomzed-jába! hogy ne mennék! — nem is gondoltam egyébre, egészen gyermeki vágyaim teljesülésének beátása alatt öröndett egész lényem — hisz én egész életemben ide vágytam! Bizony, a sors ezer szenvedést, fájdalmat törölt le lelkemről, hogy a magyar tengerre küldött s épen buvárlatával is megörvendeztetett.

Triestben alig rendezkedtem be, már mindjárt utak és módok után néztem, hogyan látogassam meg a magyar tengert. Hamar kitáltam a módját; vágyam és érdelem nem engedett visszariadnom semmi áldozattól s így 1878. szeptember első napjaiban a triezsi kikötőből vígan vitorláztam ki a magyar tenger első látogatására.

Kis vitorlás hajónk serényen haladt le Isztria nyugati partjain s negyednap már Isztria keleti partjain belejutottunk sziget-tengerünkbe s a Canale di Vegliából csak épen ki kellett jutnunk, hogy magyar vizen haladjunk s hozzá-fogjunk a buvárlathoz.

Azonban a sors könyvében más határozat állott, mint a mi akaratunk; a vágy által sugalt sietség nem engede meg, hogy idejekorán kikötőbe menekedjünk, mint azt a tapasztalt tengereszek ajánlották, kik magok sem számítottak akkora sirocco-viharra, mint a milyen minket utolért és kis hajónkat összetörte.

Régi mondas tengereszek között: «Fiuméba mindig ávva jut el a vitorlászajós». Mert vagy a sirocco fú s hajt Fiume felé s e szél esővel járva, megátzat; vagy ellenkező szél vagy épen szél-ellen van s ilyenkor a bevezetés fázásztó munkájának verejtéke izzaszt meg. Mi is azzal kecsgettünk magunkat, hogy a sirocco áthajt a 18 mérföld széles magyar tengeren s bár megáztunk, de csak bejutunk valahogy Fiume biztos révébe. E föltevésünk föl mindjárt ki is jutott a megázás, mert rettenetes zápor zudult reánk, úgy hogy pár perc alatt bőrig áztunk.

Vitorláinkat be se kellett huznunk: kis hajónk gyorsan hullámhöggy emelkedett. «A hajó fölfordul», riadt föl a kiáltás, — ekkor vihart túlsikoltó recsegés hallatszott — és vitorláinkat

az árbockokkal együtt kis hajónkról leseperte a szél. Most hajónk rengeteg hullámvölgybe sülyedt, hullám csapott át rajta, leseperti még az árbockforgácsokat is; de ajkainkról hálásohaj reptül el, mert kis hajónk a borzasztó válságot kiállotta.

Hajónk örült vihártánczot járt, s komor arczaikon a hajófenntartás és révbújtás fázásztó munkája közben föl vira a tudat, hogy most utolsó órákat érezzük közel. A válság nem sokáig váratt magára: belejutottunk csakhamar a bóra irányába is, kormányunk eltörtött s hajónk örült gyorsasággal futott Abazzia tenger-alatti sziklá felé. Ekkor elharsant a vezénylet: «uszásra készülj». Erre mi hamar el is készültünk: csak cipőnkkel kellett lerugni; a többi ruháinkat rég letépte a vihar, rég lehánytuk, rég elnyelte a tenger.

De bizony nem is lett volna több időnk: kis hajónk beleütközött egy sziklába, egy másodpercig próbálkoztak, melyik erősebb, ekkor új hullám feszült neki a hajónak, s éreztük, hogyan hasad végig hajónk teknője. Mintha kés hasított volna testünkön végig. A hajó fara ekkor fölbillent s mi a hullámokba vetettük magunkat.

Mily élénken emlékszem e jelenetre! Soha, soha még csak el sem homályosítja az idő. De bár ily élénken emlékszem, azt még sem tudom, hogy belegrásomkor utolsó gondolatom, «kedves anyám», vajjon szóvá is alakult-e ajkamon? Azt sem tudom, hogyan erőlködtem ki a partra, mert mikor a parton eszméletre jöttem, akkor már a tenger csak hullámozott, majd érezttem, hogy egész testem fáj: nem volt rajta semmi ép bőr s egyik lábam ki is volt ficzomodva. Majd a társak után néztem, s meglátva őket, az öröm visszaadta jókedvem s hahótára fakadtam. De ki ne kacagott volna rajtunk, magunkon! Az az állapot, az a ruházat! Egyiké olyan komikus volt, mint a másiké. Az én testemen egy korcz maradt meg, jobb láb-száramon lefityegő lebenyvel; egészen beillt fügefalevélnek.

Abazziában fölötöztek, pénzét kölesönöztek, Mattugliénél vasutra ültünk s haza mentünk Triestbe.

Még egyszer meglátogattam Fiumét s másfél napi ott időzést után aztán bucsut vettem tőle, nem is remélve, hogy két év mulva, 1880-ban egy egész felesztendőre költözöm belé.

Folyó év február 4-én megint Fiume felé utaztam Bécsből azzal a szándékkal, hogy a természetudományi társulat megbízásából tanulmányokat végezzek a magyar tengeren.

Valahányszor Fiuméba érkeztem, mindannyiszor zavarba hoztak az ottani, különben természetes körülmények. Ezuttal is bár az uton folyvást esatogott az idő, Fiumében szép tavaszi napra találtam s a fák hajtottak: olyan idő volt, hogy tavaszi felsőlvet kellemes volt sétálni, de mégis hidegebb volt, hogysen a szobában tűz nélkül ülni lehetett volna. De bár a Hotel Európá szobáiban fűtők vannak, szomoruan jöttem res, hogy azok nem melegítésre, hanem csak butorzatra valók. Bejuttottam. A szolga veszdve beszélt el begujtásközben, hogy van két esztendeje, hogy itt nem csináltak tüzet.

Lesz itt füst mindjárt, gondolám magamban s csakhamar úgy is lett. A Hotel Európá-beli fűtők füstje nem a kúrtóbe, de egyenesen a szobába nyomul, hogy az átfázott utast kikeresse a szobából. A tüzet kioltottam, a szobát kiszellőztettem, s megadva magam a sorsnak, hideg szobában nagy fázósan lefeküdtem. Az ut fáradalmi s retentő hidege, szobám hives levegője csakhamar álomba ringattak, hogy más napig még csak álmost se lássak.

Másnap lakásfogadásra indultam s fogadtam is magamnak szép kényelmes, tengerre néző, világos ablaku lakást s egész melege-déssel beleköltöztem. Csak egyet feledtem megézni: eszembe sem jutott, hogy ne lenne — fűtő a szobákban. Borzasztó állapot az Fiumében, hogy kályha csak az oda bevándorolt családok házaiban található, kik azt maguk csináltatták.

Nem sokára el kezdett Fiumében a Bóra szele fúni, s ez olyan hideget kelte, hogy reggelként fagyott, ugyannyira, hogy én egész februárban téli kabátban reggeliztem, ebédeltem, vacsoráltam, dolgoztam s sokszor téli kabátban is úgy fáztam, hogy semmit se tudtam csinálni. És ez a nem esatogó, de folytonos hideg, mely a szobákat hidegebbekké teszi, mint a szabad

levegőt, jobban elkinozza az embert, mint a csikorgó tél — meleg szobában. Az igaz, hogy Fiumében ilyen hideg napok csak 10 évben egyszer vannak telenként, de ez engem cseppet sem vigasztalt kiállott fázódásomért s minden ismerős házi gazdát rá igyekeztem beszélni kályha beállítására; de hideg télen megígéri, meleg nyáron elefedik — ilyen természetük van az efféle dolgokban. A házi gazdák minde-nütt egyformák.

De mégis hasznom is volt benne, hogy néha a fázás miatt nem dolgozhattam: össze-barangolhattam Fiumét és vidékét. Természetesen, legelőször is a tengeri révmunkálatokat tekintetem meg. Valóban sokra haladtak. Kiépítették a Zichy-mólót, fölépítették reá a tárházakat, alapját vetik a zár-mólónak, szóval annyira haladtak, hogy nem sokára a fumei rév néhány évtized használatának megfelelőleg ki lesz építve — akkor majd meg kell nagyobbítani, ha a dolgok egészségesen fognak fejlődni.

Elmentem a csatornakikötőbe: egészen tele volt s van allandólag parti vitorlásokkal. Ez a csatornarév, vagy Fiumara-kikötő már készen volna egészen, ha egy borzasztó sirocco-vihar össze nem zúta volna egyik mólóját, melyet most építgetnek újra.

Fiumének tengerre néző szép palotásra gyönyörűséggel tölti el az embert; kár, hogy a korzó a palotásor háta mögött fekszik.

Fiume régi városrésze az olasz parti városok mintája szerint olyan szűk utcákból áll, hogy némely utcában két ember is csak kénytelen-metlenül mehet el egymás mellett. Maga Fiume olyan tiszta s városi szükségletekkel annyira ellátott város, hogy e tekintetben hazánkban mindjárt Budapest után következik s a mi rakodó-partját illeti, az jobban van építve, mint a budapesti.

Szép pontja Fiumének temetője. A Fiume fölötti hegyek egyik útvölgye a temető, csinosan, tisztán, kegyeletesen tartva. Keservesen esett e temetőbeli első sétám alkalmával, mikor e sétám után épen Stahlberger Emil természet-akadémiai tanárt s a k. m. természetudományi társulat egyik kitünő munkását s «Az árapály a fumei öbölben» című, a természetudományi társulat megbízásából készült kitünő munka szerzőjét akartam volna meglátogatni, szomoruan esett, midőn egy szerény sírkövön akadt meg szemem, s olvasom, hogy alatta nyugszik — Stahlberger Emil. Nyugodjék csenden! Ohajtám magamban s rögtön ott hagytam a szomorú temetőt.

Dr. Dezső Béla.

Irodalom és művészet.

* Az „Archaeologia Értesítő”, a tudományos testületek kéthavi szünetje végén kettős füzetben jelent meg, dus és válogatott tartalommal. Pulszky Károly nagy gondnal és szakértelemmel szerkeszti e folyóiratot, mely tudományos irodalmi vállalatunk közt mind előkelőbb helyet foglal el. A szakbeli írók egész csoportját gyűjtötte össze a vállalat körül és a régészet és történelem közérdekű, a nagy közönségre is kelendőségű tartalmát bőven ellátja illusztrációkkal is. A most megjelent hatodföldi füvetben a szövegbe igatott számos rajzon kívül külön mellékleteken van bemutatva a podheringi, ersii, magyar-bényei, pipéri lelet, kardok, ékszerék, arany karperecek. Első közleményében az országos régészeti társulat üléséről tesz jelentést; ezt követi a beregmegeyi Podheringen talált régi kardok ismer-tetése, Lehoczky Tivadartól. «Az ősmagyar kardok és sisakok alakjáról» Kápolnái értekezik. Fejérvári László a pecsétokról, a diplomatika ezen segédtudományáról szól «Sphragistika és sphragistikánk» cím alatt. A hazai archaeologiairól, újabb leletekről illusztrációval kapunk kisebb-nagyobb közleményeket, még pedig szakavatott tollakból. Tüzetesen ismerteti az idevágó műveket is, s ezek közt Myskovszky Viktor ama művét, mely az akadémia által kiadott «Monumenták» közt jelent meg és Bárfia város középkori műemlékeiről szól. A bírálat nem hízogó rá nézve. Érdekessen ir Torma Károly az ó-budai ásításokról, hol egy hatalmas kor emlékei vannak kitarulóban ezer évet meghaladó sírjainkól. Kápolnainak az «Ősmagyar kardokról és sisakokról» szóló fentebb említett értekezése egész tanulmány, mely az eddigi történelmi nyomokon odáig jut, hogy

a kard a magyarnak aligha lehetett nemzeti fegyvere, azaz oly fegyver, melyet a harcsoznak legalább is tulnyomó többsége használt. A kard inkább csak luxus-fegyver volt. Bemutatja az értekező a bécsi ambras-i gyűjteményben levő, a IX. század művének

Lovas alak a szent-miklósi edényről.

tartott szentmiklósi ívodényen látható két vitéz alakot is, melyek szintén kard nélkül vannak ábrázolva, és felhozza, hogy az asszír, perza, hindu stb. ősműemlékeken a középkori lovas nemzetek harcsojai mindig kard nélkül, csakis íjjal és dicsával vannak fölfegyverezve. A kard csak mellékfegyver lehetett őseinknél, a minek egyik oka az is, hogy készítése oly feltételektől függ, melyek vándor, pusztai népnél nem találhatók, míg nyilhegyet és lándzsapengét minden vándorkövés készíthetett. A magyarok a honfoglaláskor valószínűleg oly kardokat használtak, melyeket a csatateren idegen népektől ejtettek zsákmánnyul, vagy kereskedésük útján szereztek. Tehát akkor nem létezett magyar jellegű kard. A görbe kard a turán és az ezekkel rokonfajú népekkel terjedt el, mások az egyenes kardot használták. Lehetségesnek látszik, hogy a magyarok az őshazából görbe kardokat hoztak magokkal, de időközben más kardokkal cserélték föl, míg később ismét visszatértek a görbe kardokhoz, s a XVII. században az egyenes kardot már a magyar harcsozhoz is követhetőleg a hadi és díszítőzetekhez nem illőnek tartották. A XVI. században csakis a magyar viték és sisakok bírtak különös magyar tyussal, a kardok pedig vegyesen görbék és egyenesek voltak, mint a bécsi arzenálban felállított magyar lovag-fölszereléseken látjuk. — Végül az „Archeologiai Értesítő” sokoldalúsága és illusztrációi változatoságának bemutatására fölköztünk itt egy római torzképet is, mely egy arcképfestést tüntet föl. Pompéjben találták, mint falreszkót. A kép ez:

A magyar Molière rövid időn szintén teljességre jut a Kisfaludy-társaság útján. Az „Athenaeum” társulat vállalta el a hátrahagyott kötetek kiadását. A még át nem ültetett darabok lefordítására pedig Szász Károly, Lévy József, Csiky Gergely, Márkus Miklós és Perényi István vállalkoztak.

Az esztergomi székesegyház műkincseinek leírását Simor bíborno-krimás pompás díszműben adta ki, ötvenhét fényképpel s 18 ivnyi szöveggel. A magyararó szöveget Dankó József kanonok írta, ki megelőzőleg a nevezetesebb muzeumokban tett tanulmányokat. A fényes díszmű nem a nagy közönség használatára van szánva, csak hatvan példányban készül, a magyarországi és külföldi tekintélyes könyvtárak számára.

Bakuninról, a híres orosz szocialistáról Laveleye Emil rövid tanulmányt írt, melyet Erdélyi Béla magyarra fordítva önálló kötetben adott ki ily cím alatt: „Bakunin, a viládfelforgató apostol.” Laveleye a legveszedelmesebb szocial forradalmárnak tartja az orosz emigránst, ki ezelőtt négy évvel hunyt el Genfben. Előtte a társadalmi forradalom volt a cél s a célhoz minden eszközt, a gyilkolást és becselést is szentesítettnek hirdette. A francia író idéz Bakunin irataiból, aztán általános szemlélet tart a szocialis mozgalom fölött. Bakunin

eszméi uralkodtak Párisban a kommune alatt, és uralkodnak jelenleg is Olaszországban, Svájcban, Belgiumban, Spanyolországban, sőt még Franciaországban is. Az orosz nihilizmusnak Bakunin az apostola, s annak szervezetét a „Forradalmi katechéban írta meg. A nihilisták proklamációiban és a törvényesek előtti védelmeikben mindig idéznek Bakunin irataiból. Az ő jelszava volt: „A népek ki kell vivni a földet és szabadságot.” A nihilisták fő közlőnyének címe is „Zemlya e volja”. Laveleye a szocializmus veszélyei ellen egyedül a szabadságot tartja fegyvernek, s hivatkozik Anglia, Svájc és Belgium példájára, hol e vesélyek megtörték. A könyv jól van fordítva, és csinos kiállításban jelent meg, Hollósy Jenő nagyváradi nyomdájában. Kapható Ráth Mór könyvkereskedése útján.

„Népszerű szölvélművelés és borkezelés” cím alatt Keöd Józseftől (Balatonfürednél) 7 ivnyi terjedelmű és 12 ábrával ellátott hasznos mű jelent meg s kapható Aigner Lajosnál. Ára 80 kr. A tiszta jövedelem a balatonfüredi szeretház javára fordították.

Magyar ifjuság és Népkönyvtár. Tehát magyar ifjuság és magyar népkönyvtár. Talán így kellene írni: Magyar ifjusági és népkönyvtár. Elég a hozzá, Győrött jelenik meg, Grosz G. és testv. kiadásában, s Kaposy Luczián, egyetemi magán- és főgymn. r. tanár szerkesztése mellett. Az I. évfolyamnak már 27-ik füzetek fekszik előttünk. Igazi ponyvai tartalom, a legvízenyősebb német históriák, silány versek, elesélt vegyesek, adomák stb. Csodálatos, hogy egy egyetemi magán- és főgymn. r. tanár ilyesmire odaadja a nevét mint szerkesztőt; s még csodálatosabb, hogy a programban jó nevek vannak elősorolva (pl. Dunay, Dr. Sikor, Vaszary Kolos, stb.) — a tartalomban pedig elől-hátul Schön Bernát, St. és Steppinger Dávid éktelekedik. Egyes füzet (3 kis iv) ára 15 kr. Igazán nem éri meg.

„Az illem- és táncztan egyetemes kézikönyve”, a legbiztosabb tanácsadó szülők, nevelők, tanítézetek, tanulók s a tánczművészet kedvelői számára. Irta Müller Lajos táncztanár, Valeria főhercegnő oktatója. Az ország számos részeiben ismert jónévi táncztanár előttünk fekvő kézikönyve 195 lapra terjed s 48 fametszettel van ellátva. Most, midőn minden tudományunk, művészetnek, mesterségnek és foglalkozásnak saját kézikönyve van, nagyon indokolt, hogy a tánczknak is legyen, a mint óhajtanánk lenne, ha a vivásnak, tornászatnak stb. szintén megírna valaki egy jó magyar compendiumát. E munka három része oszlik. Az első a tulajdonképi illem-

való esőndes” elhódítása van folyamatban, a mely föld inog már lábaink alatt s ha haladék nélkül a visszahódítás munkájához nem fogunk, az végkép kirántatva lábaink alól, saját hazánkban idegenek leszünk.

Uj lapok. „Fővárosi Napilap” cím alatt Kádásné Vertán Anna szépirodalmi napi lapot ad ki, szerkeszti dr. Komlóssy Ferenc. Megindul októbertől, s előfizetési ára egész évre 14 frt, negyedévre 3 frt 50 kr. A mutatószám megjelent, oly alakban és beosztással mint a „Fővárosi Lapok”. Költeményt Komócsi Józseftől, elbeszélést Vértési Arnoldtól közöl, Blaháné asszony pedig schweningeri fürdői tartózkodását írja le. — „Vasárnap” cím alatt Czelder Márton Felső-Bányán a protestáns nép számára vallásos irányu hitelapöt indított meg, mely nyolczadrét alakban egy iven jelenik meg; főmunkatársai az irodalmi téren jól ismert Könyves Tóth Kálmán és Láng Adólf elkészék. Tartalmát vallásos tárgyú fejtegetések és szórakoztató kisebb közlemények (próza és vers) teszik. Előfizetési ára egész évre 1 frt, egyes számú pedig 4 kr. — „Közgazdaság” című heti szakközlőnyűt ad ki Miskolczon az ottani kereskedelmi és iparbank, szerkeszti dr. Kovács Gyula. A mutatószám megjelent, s a gazdasági érdekek hasznavehető tolmácsának ígérkezik.

„Népszerű orvosi tanácsadó” cím alatt Melner Vilmos füzetes vállalatot indított meg. Szerkeszti dr. Ziffer Károly, ki az egészséges fenntartására, különféle betegségekre vonatkozó tanácsok mellett a gyógyszerokról, ásványvizekről, fürdőkről is közölni szándékozik a tudni valókat. A vállalat, mely 30 füzetre terjed, betürendesen adja az egyes tárgyakat. Két füzet már megjelent belőle, s ára egy-egy füzetnek 30 kr.

Folyóiratok. A Rill-féle „Paedagogiai szemle” legutóbbi füzet Bözörményi Mihály kecskeméti érdemes tanító arcképet és életrajzát adja. Főbb cikkeiit Márai Mátyás, dr. Márki József, Pápay Géza és Kiss Kálmán írták. — A „Keresztény magvető” című folyóiratról Kolozsváron megjelent a július-angusztus hónapokra szóló füzet; főbb közleménye Jakab Elek, Kovács János, Pálfi Károly és Sándor János tollából való.

Az „Apolló” című zeneműfolyóiratról megjelent a szeptemberi füzet, zeneművekkel Hölzl Lőrincztől, Heller Istvántól, gróf Oginskytól és Kapy Gyulától.

„Olvasó-tár” cím alatt Brankovics György szerkesztése mellett és Hiriáger Károly kiadásában Budapestben heti füzetek indultak meg, melyek befejeztek és regényeket közölnek. Az első füzetben van egy kis elbeszélés a szerkesztőtől, s kezdődik egy német regény „A nyaraló” Auerbachtól. Az előfizetőknek egyébiránt nemcsak novellát és regényt ígérnek e vállalat útján, hanem egyéb holmit is. A különös előfizetési feltételek szerint az előfizetők be-kötési táblákat s órákat kapnak „jutalomképen”, ez utóbbiakat azonban csak az 52-ik füzet megjelenése után, egy év múlva.

A nemzeti színházban. Spányik Irma k. a. harmadik fölépte a „Zsidónő” volt, Recha nehez szerepében. A fiatal kisasszony, ki csengő hanggal rendelkezik, még kezdő lévén, ez főkéj játékán tünt föl. Tehetségét azonban a közönség ezuttal is méltányolta. Ez előadásban énekelt a szüindők után először Perotti is, Eleazár szerepében. A nemzeti színház operájának legközelebbi újonsága „Philemon és Baucis” lesz, Gounod dalműve, melyet a szerző husz év előtti írt, jóval a „Faust” opera előtt.

Uj drámák. A nemzeti színház drámaíró bi-zottsága Beresényi Bélától „A váltó” című színművet egyhangulag előadásra ajánlotta. A nemzeti színház másik eredeti újonsága Csiky Gergelytől „Muhányi”, mely novemberben kerül szíre.

Finn vendég a népszínházban. A népszínházban keöden és esütörtökön érdekes előadás volt. A helsingorski finn színház tagja Aalberg Ida kisasszony lépett föl a „Falu rossza” népszínműben mint Boris. E népszínmű tudvalevőleg le van fordítva finnré, s Helsingforsban többször játszották. Aalberg k. a., ki most körutat tesz, Budapestre ifj. Szinnyey Józsefné látogatására jött, s ez alkalomból történt a magyar- finn rokonság érdekes illusztrációja a színpadon. A kisasszony szép sugár alak, széke hajjal, lék szemekkel, kifejező arccal, s rokonszenves tulajdonokkal. A mint kilépett és fölhangoztó a finn szó a magyar beszégetések közepette, az bizony szokatlan volt, s a közönség derült n hallgatta. A finn nyelv stnyafisága daczára nem akadt abból megérteni való egyéb, mint „Sándor bá”, „Pista bá”, minthogy a neveket magyarosan hagyta a fordító. De Aalberg kisasszony nem közönséges tehetségű színésznő. Ez érzelmes szerep illet is egyéniségéhez, s a mint tovább és tovább játszott, nyomról nyomra jobban érdekelte a közönséget, mely az eredeti szöveget nem is ismeri. A finn vendég meleg érdessel és művészielg alakított, s igen jó fogalmat nyújtott a helsingorski színház felől, melynek ily tagjai vannak. A harmadik felvonás, hol legtöbb szerepe van Borisnak, fényes alkalmat nyújtott Aalberg kisasszony-

nak drámai művésze bemutatására, s viharos taposást idézett elő, és egymás után sokszor kitapsolták. Az első előadás után a színházi és művészi körök lakomát rendeztek a messze földről jött vendég tisztelőre a Szikszay-féle vendéglőben. Második föléptekor Blaháné is közreműködött. Első ízben Abonyinél játszta Finom Rózsit. Második föléptére a színház szorongásig megtelt, tüntető tapssal fogadta a művésznőt, s a kitörő tetszés fokozódott az előadás alatt. Nyílt jelenetekben, felvonások után számtalanszor kihívták Aalberg kisasszonyt, ki e szerepet annyival kellemmel, szenvedélytel és erővel tudja játszani. — A népszínházban e hó 10-ikére „A szép persa lány” című új operette volt kitűzve. Szerzője Lecocq.

Közintézetek, egyletek.

Az országos képzőművészeti társulat jul. és aug. hónapokban 134 uj taggal szaporodott; ezek közt azonban nem foglaltatnak ama törvényhatóságok, melyek nagyobb összegekkel léptek a társulat alapítói sorába. A társulat őszi kiállítására a bejelentések még mindig érkeznek. Legutóbb több kiváló belga festő jelentette meg műveit s majdnem valamennyfien azon záradékkal látták el bejelentéseiket, hogy folyton óhajtták műveiket a magyar közönséggel megismertetni. Az eddigi bejelentések után itélve, magyar művészek is szép számmal lesznek képviselve a társulat. A társulat a jövő évre megszorítja a tagdíjak fejében adott műlapjai számát s öt kép helyett hetet fog adni. Legújabbban Detailsnak a nemzeti muzeumban lévő honvédeképet is fölveték a sokszorosítandók közé s ez becses számmal fogja szaporítani a magyar tárgy műlapokat.

A német-osztrák mészékek 1882-ben Budapestben fogják megtartani vándorgyűléseiket. Ezt a Kölnben most tartott vándorgyűlésen határozták el. A gyűléseknek Frankfurt és Budapest közt kellett választani, s fővárosunk lett a győztes.

Egyház és iskola.

Az esztergomi főgymnasiumot e hó 8-án avatták föl fényes ünnepélytel. A fölavatást a közoktatási kormány képviselői, Kárfy Titusz miniszteri tanácsos és Lutter főigazgató, a megye s városi hatóság s az egész város jelenlétében a pannonhalmi főpapát végezte. A díszes új épület, mint már irtuk, a város és pannonhalmi főpapát áldozatkészségéből, s a kormány, a primás és káptalan támogatása mellett emelkedett, s országos nevezetességű mintáintézet.

Templomszentelés. Tokajban e hó 5-én szentelték föl a kath. új templomot, mely a múlt évi okt. 15-én légett templom romjaiból emelkedett. Az egyházi szertartás után díszes vendégkoszoru gyűlt össze Bergler Gyula prépost asztalánál. Zákó Soma tekintélyes polgár a vendégeket a még hiányzó orgona javára adakozásra hívta föl, ő maga rögtön 50 frtot ajánlvá föl, mire csakhamar 230 frt gyűlt össze. Jellemző, hogy az indítványozó görög-keleti vallású, s az adakozók nagy része is más vallásfelekezeti.

Mi ujság?

A király Pécsen. Ö fésélege, ki a hét legnagyobb részét a galiciozai nagy hadgyakorlatokon Krysoviczében és Szadova-Wisznián töltötte, Pécsen a püspöki lakban fog megszállni, melyet Dulánszky püspök nagy költséggel rendeztet be. A király e hó 24-én érkezik oda, s kíséretében lesznek Tisza Kálmán és B. Orszy Béla miniszterek, továbbá Pejacsevics horvát bán is.

József főhercege, ki a Margitszigeten keres üdülést gyöngékedéséből, hir szerint nem vehet részt a czeleddi és pécsi nagy gyakorlatokban. Egészségi állapota még nem javult annyira, hogy hosszabb utazást megengedhetne. Klotild főhercegnő is gyöngékedik, s e miatt a Margitszigetre menetét néhány napra elhalasztotta.

A királynét e hó vége felé várják Gödöllőre, de Valéria főhercegnő még továbbra is Ischlen marad, s október elején jön el, mikor az egész udvar itt lesz. Az őszszel a vadászatok is megkezdődnek a Rákoson. A kopófalakat már a jövő héten Káposztás-Megyerrre szállítják Tatáról s a vadászatra való szarvasokat is legközelebb oda hoztatják.

A Virág-émlék. Az e hó 13-án tartandó Virág-ünnepélyen a fővárosi tanács is testületileg részt

vesz, s koszorut küld a sirra. A városi közgyűlésen pedig indítványt akarnak tenni, hogy a főváros a Virág-alapítványhoz legalább oly összeggel járuljon, mely fölér az emlékbizottság által összehozott alapítvány összegével, t. i. 800 arany forinttal. Az alapítvány kamatai tudvalevőleg oly tabáni szegény tanuló gyermekek segélyezésére szánvák, a kik a magyar nyelvben a legszebb előmenetelt teszik.

Az őszi ünnepély Székesfehérváron. A budapesti tavaszi ünnepély mintájára Székesfehérváron e hó 8-án délután tartották meg az őszi ünnepélyt a lövölde kertjében. A városkereszt-egylet és a Fehérvárott felállítandó leányarházzal jávára rendezték a város és vidéke legbajosabb hölgyei buzgó részvételével. A kert és a helyiségek dúsán fel voltak díszítve. A lövölház nagy termét bazárrá alakították át; volt dúsán ellátott buffet, melyben egész tábor-kara a kedves hölgyeknek buzgólkodott; a kertben a zene szólt és a tombola-játék folyt. Az árusok közt volt Pulszky Polixena urhölgy is, a budapesti tavaszi ünnepély érdekes alakja. Az ünnepély mindjárt ebéd után kezdődött, 5 órakor nyílt meg az igazi vásár és élénkség. Este a kertet kivilágították. A sikerült ünnepélyt, mely mintegy 2000 forintot hozott a jótékony cél jávára, táncmulatság zárta be. Az ünnepélyre „Őszi Emlék” czimmal alkalmi lap is jelent meg, melyet nagyban vásárolt a közönség. A lap a „Tavaszi” mintájára készült, külső kiállítás nem olyan díszes ugyan, de tartalmas és változatos. Szerkesztették Szőgyény-Marich Julia és gr. Zichy Jenő. Első lapján József főhercege és Klotild főhercege arcképeit találjuk, névalírásaik hasznosmával. A további tollrajzok ezek: „Fiumára mellett” életkép Than Mórtól. Pusztai kép, Ősz az erdőben, Part mentén, Békés párok (kakas és tyúk) Mészöly Gézától. Az irodalmi részben sok kis közlemény van: emléksorok, ötletek, költemények, s ezek alatt az író neve autográfban. Megtalálunk itt többet államférfaink, közéletünk kiválóbbjai, íróink s művészeink közül. Itt van a Koburg hercegei pár, Mailáth György, id. Szőgyényi László, b. Vay Miklós, gr. Cziráky János, Rónay Jácint, gr. Zichy Nándor-né névalírása; egy-egy rövidbe mondattal Tisza Kálmán („A nemes törekvésnek teljes sikert kíván”), gr. Zichy Nándor, gr. Zichy Edmund, Pauer János püspök, továbbá Jókai Mór, Fraknói Vilmos, Gyulai Pál, Pulszky Ferencz, Rómer, Greguss Ágost, Szász Károly, Rákosi Jenő, Tóth Endre, Schwartz Gyula stb., számos hölgy és fiatalabb író.

A keleti kiállítás elég érdeklődéssel találkozik a közönség részéről. Vasárnap ezernél több látogatója volt. Trefort és Pauler miniszterek is meglátogatták. A tárgyak is folyton szaporodnak. Legújabb szíamű ezüst tárgyak, boszniai cikkek, egy tizen-hetedik századbeli khimai főmádatörő öltöny stb., érkezett s az érdekes új tárgyak száma oly nagy, hogy a katalógusból új kiadást rendeznek sajtó alá.

A budai honvédszobor. A budai és óbudai honvédegyesület sok év előtt elhatározta, hogy Budavár bevételek emlékére honvédszobrot állít, s a gyűjtések meg is indultak. Az egyesület legutóbbi ülésén dr. Szénássy Sándor elnök jelentette, hogy jelenleg 10,319 frt 43 kr. van gyűjtve. A bizottság utasította a választmányt, hogy a künnlevő aláírás iveket szedje be, s határozatul mondta ki, hogy a begyűlt összegekről a bizottság félévénként tesz jelentést a közönségnek.

Arany János, kit a szegedi polgármester arról értesített, hogy Szeged egyik utcáját nevével nevezték el, a következő levelet küldötte a polgármesternek: „Igen tisztelt polgármester ur! Becses sorából értesültem, hogy Szeged szab. kir. város tanácsa a város új utcái rendezése alkalmával, azok egyikét nevémről méltóztatott elnevezni. A görög hitrege beszél egy Amphionról, a ki lantja pöngetésével várost épített: vajha ezt tehetném én, legalább a nevémet viselendő utcáival! De sem Amphion lantja nem enyém, sem a regék korát nem éljük: s én csak óhajtsomát fejezhetem ki, hogy — mint Phoenix madár a tűzből, új Szeged városa a vízből minél előbb megföldgya, megépülve, megszépülve keljen elő. Tisztelettel maradván tisztelt polgármester urnak, Margit-sziget, 1880. szept. 5. alázaatos szolgálja Arany János.”

Gr. Andrássy a havasok közt. A volt külügyminiszter jelenleg a hedsáti havasok fenyesői közt

időz, hová angusztus 27-én Tordamegye alispánjával és több kísérővel mokány lovakon mentek Ó-Fenesről.

Majdnem nyolcz órai kinos lovaglás után érkezett a társaság gróf Andrássy egyik erdőszéke kun hóz. A társaság esti 10 óráig együtt; gróf Andrássy a kunyhóban, b. Jósika Andor a kunyhó előtt fektütek le. Korán reggel, — írja a „M. Polgár” levelezője — már talpon volt a társaság s megindult bejárni a havasokat. Andrássy grófnak nagy tervei vannak e havast illetőleg. A Sára vize mellett egész Kisbányáig járható utat akar készíteni, hogy a fát könnyebben lehessen a piacra szállítani. A terv foganatosításához Kolozs városa s Torda-Aranyos is valószínűleg hozzá fog járulni. Szándéka továbbá Andrássy grófnak az Aljára vizet a borróvi gátig fauszatására alkalmazást tenni. Aug. 28-án a kifáradt társaság ismét a kunyhóhoz tért vissza; a hol az előre kirendelt szakács és szakácsné már a tűz körül forgódoott, készítvén egy valóban pompás ebédet. Az ebéd alatt Andrássy gróf elbeszélte, hogyan vadásztak nemrég Szentpétervárt a muszka czárral. Ki volt jelölve, hogy ez a medve a czáré, ez a medve az osztrák és magyar uralkodóé, ez a medve Andrássyé, s mindenkinek csak a magáét szabad meglőni. Ez az osztályozás pedig megtörténhetik, mert ily vadászaton a medvéket előre megveszik. Mihelyt a vadászat megkezdődött, az első medve, a melyik a czárra volt szánva, egyenesen hozzá ment és leült vele szembe, de nem merete meglőni, hanem csak czelezta. — Andrássy-nak még más terve is van: e vidéken vadászkeretet akar készíttetni. 18 szept. 18-án küldt le, melyek elzárt helyen biztos felügyelet alatt lesznek. Jövő évre több szobából álló vadászlakot is építtet. 29-én a társaság Kisbányára lovagolt. Utközben pisztrángot fogtak, melyet a kisbányai jezsuiták költöttek el. Délután a gróf megnézte az oláh mulatságos s legényeknek 10 frtot adott, melyen azok rögtön pálinkát vettek s leitták magukat a sárga földig. Este a társaság visszatért a havasra.

Jókai a felvidéken. Jókai és neje jelenleg a felvidéken időznek, hol kitüntető szívesseggel fogadják őket. Pár nap előtt Arvamegyében Kolacsiban Andaházy Pált látogatták meg, ott volt akkor Schwartz Gyula is, s később a szives házigazda kaulazása mellett tettek körutat. Vágújhelyen, Vágbeszterezén, Bitsén, Podhrágyon (Popper-Goldbergernál) Biszterezcen (Szemrecsányi Dárus főispánnál) és különösen Rózsabánya valódí népinappal fogadták. A környékbeli intelligencia rendszerint meg-megjelent egy-egy ily gyűlöponon, a megyei tisztikar teljes számmal, élén a főispánnal. Megvalom, írja a P. Napló levelezője, jól esett látnom, mint áll levett főveggel Jókai Mór magyar író-társunk előtt három főispán, három alispán és egész csapat szolgabíró. Az irodalom becsé emelkedik hagyományos felfogású földbirtokosaink szemében is napról-napra.

A vajdahunyadi vár. A hét folyamán veszi át a közoktatási miniszter egy meghatalmazottja a pénzügyminiszteriumtól Vajda-Hunyad várát. Nagy összegeket fordítottak e várak restaurálására, de a költségek nem voltak elégségesek a tökéletes kijavításra. Eleinte azt terveztek, hogy a vár nagyszerű királyi lakka alakítsák át, de mivel e terv igen tetemes összegeket venne igénybe s ezenkívül kide-rült, hogy az ottani helyi viszonyok e célznak nem felelnek meg: a közoktatási miniszter elhatározta, hogy Vajda-Hunyadot esupán mint műemléket fogja fenntartani. Trefort miniszter közelebb megnézte a várat és meggyőződött róla, hogy épenséggel barbarizmus lenne elmulasztani a gyors intézkedéseket arra nézve, hogy a már restaurált és eddig fenntartott részek épésben maradásra biztosítva legyen. A jövőben legszükségesebb munkálatok mintegy 1500 forintot fognak igénybe venni. Mintán az összes épületek kijavítása nem igen vihető keresztül, a miniszter az ugynevezett Bethlen-szárny négy nagy termét szándékozik kijavíttatni, hogy azután azokat a hunyadmegyei régészeti egylet muzeumának engedje át. Továbbá kijavítandó még a kápolna és lakhatóvá teendő az ugynevezett aranyház a végből, hogy a felügyelő lakást nyerjen. Teljesen befejezendő még az első emeletig kijavított nagyszerű Hunyad-vár restaurálása. E munkák, 5—6 évre foltszva, legfölegb 80—90,000 frtot vennének igénybe. A restaurálásra eddig 300,000 frtot fordítottak, mely összeg egészen kárba veszne, ha a munkát most nem folytatnák.

Horváth Mihály szentesi szülőháza az emléktáblát Gerenday Antal budapesti síremlék-gyárában készíttették, fekete gránitból. Még az őszszel beillesztik a házba.

Arcképek. Mi is viszhangozzuk a „Pesti Hírlap” ama jó tanácsát, melyet vagyonszámba polgárainknak ad, azoknak, kik fényképet után a nagy divatban levő életnagyságu színezett arcképeket vagy színezett rajzokat készíttettek. Ugyanoly áron, mennyibe ezek kerülnek, olajban is lefestetheti magát bárki; csak keresse föl a mintarajzánoda igazgatóját (szárgát, műcsarnok mellett). Ez intézetben igen sok tehetséges, de szegény növendék van, kik alig képesek magukat fenntartani s a művészi pályára kiképezni. Ezek közül sokan vállalkoznának csekély díjért olajban is lefesteni valakit; csak forduljanak a nevezett igazgatóhoz, ő majd ajánl növendéket. S ez által élettelen koromrajz vagy photographia helyett tartós és hű olajképet nyernek s e mellett a tehetségek pályáját is elősegítik.

Kihallgatás a királynál. Ó felségének Budapestben tartózkodása alkalmából, legújabb intézkedés szerint, f. hó 21-én (kedden) általános kihallgatás lesz a királyi várkastélyban.

A pécsi bandérium. Pécsen a király fogadására bandériumot is állítanak, de a ruhák készítésére nézve meg vannak akadva, a szabók is elfelejtették már, hogyan kell szabni és kihányt zsinórral. Pécs tehát Budapest hatóságához fordult, küldjön mintán egy banderális öltözetet. A főváros utóljára bandériumot a koronázásnál állított ki, mikor is a bandérium tagjai a királyné bajor színeit viselték. Az illetők kék nadrágot készít zsinórral, fehér selyem atillát kék díszsel, két mentét fehér prémezettel és kék kalpagot fehér prémmel viseltek. Ezt az uniformist Pécs városa nem használhatja, mert ez alkalomnak nem felel meg.

Égi tűnmény. E hó 5-én éjféltkor, mint egy szemtanu írja, a budai királyi lak előtt a Dunába egy szép meteor esett le. Erkezését mély dörej jelezte s ezt nagy fényugár követte, végpontján izzó gölyö alak. Nagy sustorgás és dübörgés közt, minőt akkor hallani, ha nehéz, fémhérszög vasat lők az ember vízbe, belévetődött a Dunába, az udvari vízvezeték irányában. Nyomban erre egy több ölnyi magas, pompás vízoszlop emelkedett föl e helyen s csapódott ismét le a nagyot loocssavna.

A főváros versenydíja. A lovaregylet legutóbb fölkérte Budapest fővárosát, hogy jövőre a löversenyekre a főváros is tüzzön ki évenként díjakat. A pénzügyi bizottság kedvezően fogadta e felszólítást és a kérelem teljesítését ajánlani fogja a közgyűlésnek. A bizottság javaslata szerint a díj kétszáz darab arany lesz s „Budapest fővárosi versenydíj” címen fogják kiadni.

A magyar korona egyik megtalálója, Tambriserics Márton, alioni lovag, nyugalmazott ezredes, meghalt szülővárosában, Peteraneirban, Horvátországban. 1848-ban ellenünk harcolt. Egyike volt azoknak, kik az orsvai ligetben elásott koronát megtalálták. Ezért érdemrendet is kapott.

Szomorú multu ember halt meg e napokban Budán. Heizer Alfréd volt ez, a helytartóság egyik volt fogalmazója, ki Haynau idejében mint feladó játszott nagy szerepet, kikutatva az elbujdosott hazafiak rejtekhelyét s aztán átszolgáltatta a boszúállók hatalomnak. Mondják, hogy még Haynau is megszokta gonosz buzgótságát s midőn egyszer ismét két családos hazafi hollétét jelentette be, a tábornagy felpozította és kidobta szobájából. Heizer egészen visszavonultan és örömtelen élt a budai hegyek közt.

Előfizetési fölhívás

„Vasárnapi Ujság” és „Politikai Ujdonságok” 1880. október—decemberi folyamára.

Azon t. olvasóinkat, kiknek szeptember végén előfizetése lejárt, fölhívjuk, hogy megrendeléseiket idejében megtenni sziveskedjenek, nehogy a lapok küldésében fennakadás történjék.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK

Negyedévre:

A Vasárnapi Ujság... frt 2—
A Vasárnapi Ujság és „Világkrónika”-val együtt... 2.50
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok... 3—
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Világkrónika”-val együtt... 3.50

■ A „Világkrónika” című képes heti közlöny, mint hetilapjaink közleményeinek kiegészítője, a hazai és külföldi általánosabb érdeklődésemeteket, az azokban kiválóan szereplő személyiségeket népszerű nyelven irt magyarazatokkal kísért képekben mutatja be az olvasónak és részletesebben is ismerteti. Közel tájékoztató cikkeket, elbeszéléseket, utirajzokat, nép- és tájismertetőket, szemléltető jelenté-

seket a hazai és külföldi közérdeklődő mozzanatokról, tállalmányokról, fölfedezésekről, szóval mindazon nevezetesebb jelenségekről, melyek akár a politika, akár a művelődés-történet terén, akár az emberi társadalom életének más ágazataiban fölmerülnek, úgy szintén mulattató apróbb közleményeket, közhasznu tudnivalókat stb. — A „Világkrónika” jövőre is hetenkint egy iven, több képpel illusztrálva fog megjelenni. — 1880. július—decemberi folyamára 1 forintért kapható. ■

T. előfizetőinket fölkérjük, hogy sziveskedjenek az előfizetés megújításánál, vagy a „Világkrónika” megrendelésénél **czimszalagjukból** egy példányt a posta-utalványra ragasztva beküldeni, s minden reklamáziót és egyéb a szétküldésre vonatkozó közleményeket a kiadó-hivatalhoz küldeni.

A „Vasárnapi Ujság” és a „Világkrónika” 1880. évi folyamából január 1-től kezdve teljes számu példányokkal szolgálhatunk.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. sz. a.)

Halálozások.

NEHREBECKY SÁNDOR, belügyminiszteri miniszteri tanácsos, több ízben volt országgyűlési képviselő, a belügyi adminisztráció egyik legképzettebb tisztviselője, elhunyt 57 éves korában. Nehrebecky az ötvenes években Zemplén megye központi főszolgabírája volt Sátoralja-Ujhelyen; a Schmerling-korszakban Ung megye főispánja lett, a magyar miniszterium megalakulásakor pedig a belügyminiszteriumhoz tanácsossá nevezetett ki, s az inkompatibilitási törvény meghozataláig több országgyűlésre képviselőnek is megválasztott.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: báró **PERÉNYI LAJOS,** a szabadságharc egyik fiatal, de vitéz katonája, ki hosszas fogságot is szenvedett, 51 éves korában, Királyházán, hol visszavonultan élt. — **KUBINYI ZSIGMOND,** budapesti kir. táblai bíró, jeles jogász, 60 éves korában. — **EGAN EDWARD,** meghonosodott angol, új hazájának derek polgára, s a borostyánkői Bathány-uradalom gazdasági vezetője. — **BISCHTZY FERENCZ,** fővárosi vaskereskedő, 70 éves korában. — **SZABÓ KÁROLY,** a szabadságharcban honvédszázados, Heves és Külső-Szolnok megyék volt főmérnöke, legutóbb Kunhegyes tisztí mérnöke, 60 éves korában. — **GYIKI KONSTANTIN,** Krassó megye volt alispánja. — **SCHERTZENLECHNER ODON,** várnagyi főtitár, 33 éves korában Budapest. — **SZMERED RUBIN,** a letenyei járás orvosa, ki külföldről származott, de nyelvben és érzelmeiben is magyar lett. — **KRÁTKY GYÖRGY,** Krátky János fiatal író édesatyja, 64 éves korában Békés-Csabán. — **FÜZESSÉRY GYULA,** sztrópkói szolgabíró Sátoralja-Ujhelyen. — **TAHR BEJ,** család néven Scheidenberg, ki a szabadságharcban Bem tábornok karában működött, s aztán Törökországba menekülvén, 32 évig volt tagja a török főbb tiszték karának, mint műszaki mérnök s Konstantinápolyban hunyt el. — **SCHRIKKER LÁSZLÓ,** 42 éves korában Budán. — **FLEISCHER JÓZSEF,** n-körösi lakos és városi képviselő, becsült polgár, kinek temetésén az izraelita hitszónoklat után Filó Lajos körösi ref. lelkész is szép beszédben adott kifejezést a város vesztéségének.

ÖZV. KALMÁR JOZSEFNE, szül. Kimmerl-Treunenfels Franciska, 79 éves korában Kolozsváron. — **MELKAY GYÖRGYNÉ,** szül. Bauer Katalin, becsülőzött neje, 36 éves korában Szabadkán. — **BÖLÖNT LÁSZLÓNÉ,** szül. Benedikóti Eliz urhölgy 22 éves korában. — **ROPSZ SÁNDORNÉ,** Dömötör Eleonóra, a török-sz. miklósi tanító neje, 29 éves korában. — **KERTÉSZ TERÉZ,** Kertész Nándor szabadkai városi tanácsos leánya; ugyanott **MACHÁCSER ERZSÉKE,** 16 éves korában. — **TÖRÖK ILONKA,** alig 16 éves fiatal lány Pápán.

Szerkesztői mondanivaló.

La Traviata. Ha többről nem, mindenesetre nem közönséges formaérzékéről tanusodik; s a mai világban ez is valami. A románcz elég ügyesen is van szerkesztve. De a mese közönséges, semmi új fordulat benne, hosszúra is van nyújtva. A mit öntől egyszer közöltünk, egészben véve sikerültebb volt.

Az erdő fái: az öt versio közül valamelyikben már csak beválik. Küldjön mást is; hátha még jobban sikerültet talál.

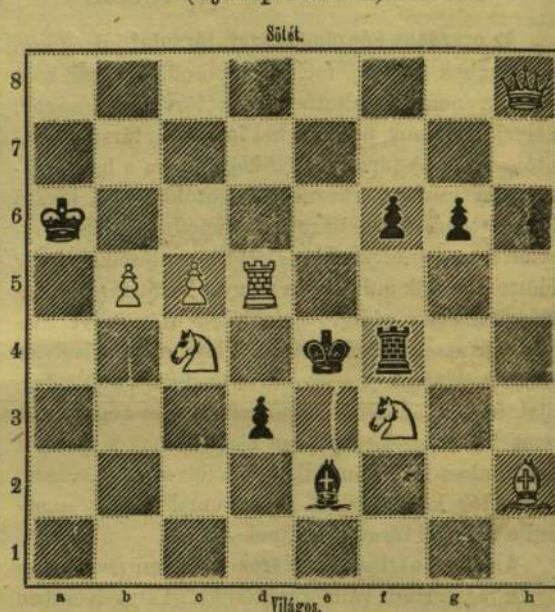
Ó-Becsén. E. J. Abban igaza van, hogy a világra által csak oly városok egymástól való távolat határozhatjuk meg kilométerekben, melyek közel az egyenlítőhöz fekszenek. Mi az ellenkezőt nem is állítottuk sehol. Sőt ha megnézte volna választott példánkat — Pernambuco és Zanzibárt — észrevehette volna, hogy e helyek az egyenlítő közvetlen közelében fekszenek. A más fekvésű helyek csak fokokban fejezhetjük ki a távot, s számítás által nyerjük a kilométereket.

P. K. Sikerült s közlendőink közé soroztuk. **Egy a sok közül.** Nem való a nyilvánosság elé. **M. S. Ón,** kísérletei által fölbátorítva, bátorodik; ugyan egy verset küldeni nekünk, melyet kísérletei közt legsikerültebbnek tart. No, ha a többiek még ennyire sem sikerültek, nem tudjuk, kísérletei honnan vették a bátorságot, hogy önt erre a bátorkodásra felbátorították. Mi nem bátorítjuk többre! **F. F. S.** Ha önt a sértett hiszág nem hagyja nyugodni, mert „első kísérlete rosszul ütött ki” nálunk; későbbek vagyunk hallgattai verseiről s nem kvalif-

kálni azokat a „Nem közölhetők” és a „Kritikán aluliak” közé: csak hogy nyugodjék s nekünk többet ne küldjön. **Költői rajz.** A mit öntől másutt olvastunk, sikerültebb volt. Halasztnék közlését abban a reményben, hogy jobbat kapunk mi is. Telik onnan. **A dalnok áldása.** Uhlánd, gondolatai szabatoságával, formái tiszta csínjával, nem érdemli, hogy így tönkre tegyék. **Branyska** (Hunyadmegye). T—n. A kérdezett hordozható függő-ágyak John R. Whitley & Co-nál kaphatók, London, C. C. Poultry 7. Áruk, úgy tudjuk, nagy-szerint változó; árjegyzéket nevezett czégtől kell hoztatni.

SAKKJÁTÉK.

1084. sz. feladvány. Van Heycoop ten Hamtől, (Djenepontóban).

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

Az 1079. sz. feladvány megfejtése.

Schett Zaófiától.
Megfejtés.
1. Ba5—d5 Kf4—e4
2. Pa4—c6 Kc4—f4
3. Bd5—d6 e7—d6
4. Ba3—f3 matt.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben Flópp József. **Sárosatakon** Gérecz Károly. **Debreceben** Zagya Imre. **Kolozsvárt** Csipkés Árpád. **Nagy-Dobronyban** Németh Péter. **Budapestben** K. J. és F. H. **Karukon** Homolka János. **Demecesterben** Balog Ferencz. **Botyukában** Borsos István. *A pesti sakk-kör.*

HETI NAPTÁR. Szept. hó.

Nap	Katholikus és protestans	Görög-Orosz	Izraelita
12 V 17 Mária sz. n. C 16 Szirus	31 E 12 B. ass. 7	7 B., a. b.	
13 H Móríc pk. Mór. Amát, Matern.	1 Szeptember	8	
14 K Sz. ker. felm. Kereszt felgm.	2 Mamm. út.	9 Abadías	
15 S Hildeg. Kánt. † Niko	3 Antim pk.	10 Jom k. e.	
16 C Ludmilla. Som. Eufemia	4 Antiók. Bab. 11 Abadon		
17 P Lambert pk. † Lambert	5 Zakariás pk. 12 Abden.		
18 S Villanovai T. † Titus	6 Csud. Mih. 13 S. Hazina		

Hold változásai. ☾ Holdtölte 18-án 4 óra 45 percz. d. u.

Tartalom.

Szöveg: Virág Benedek. — Dramái töredék. Petőfi Sándor kiadatlan kéziratából. — A gózház. Verne Gyula regénye. — Az új görög határrol. — Egyeleg. — A Trangous testvérek. **Könyves Toth Kálmántól.** — Petőfi hagyományából. — Orsova és az aninai vasut. — A magyar tenger. **Dr. Desső Belától.** — Irodalom és művészet. — Közintézetek, és egyletek. — Egyház és iskola. — Mi újság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Hetinaptár.

Képek: Virág Benedek. — A budai ház, melyben Virág lakott és meghalt. — Az új görög határrol: 1. Olympus hegye. 2. Janina vára. — 0-Orsova. — Részlet a jaszenovai-aninai vaspályáról. — A gózház. — Virág Benedek síremléke a budai krisztinavárosi temetőben. — Trangous Lajos († 1855.) — Trangous József († 1861.)

Felölös szerkesztő: **Nagy Miklós.** (L. Egyetem-ter 6. sz.)

Kwizda F. J., es. k. udv. szállítónak, Kornenburgban.

Örömmel constatólom, miszerint az Ön közvényfolyadékja izom-csattanul meglepően jó sikerrel bír, és kérek abból részemre még egy palackal kiküldeni. **Aurinoes,** 1880. május 5-én. **Mayer M.**

Haris Zeillinger és Tsa,
vászon és fehéreneműek raktára
a „kék csillaghoz.” Budapest váci utca 9. sz.
Jelen értesítéssel nagyrabecsült vevők és a t. cz. közönség szives tudomására hozzák, hogy dusan felszerelt vászonraktárukat, kész fehéreneműekkel, hölgyek, urak és gyermekek számára a legváltozatos új mintákban gazdagíták, kiváló gondot fordítva teljes nászkelengyek összeállítására és felszerelésére. Árjegyzéket, melyben minden czikk legutányosabb szabott ára ki van téve, kívántra szivesen és bérmentve küldenek.

BUDAPESTI SZEMLE
a M. Tud. Akadémia megbízásából
szerkeszti
GYULAI PÁL
szeptember—október. 47-ik sz. Ára füzve 2 forint.

- TARTALMA:**
- I. A DAL NYELVÉRŐL. — Imre Sándortól.
 - II. STANLEY AFRIKAI UTAZÁSA (I). — Téglás Gábertől.
 - III. FRANCZIA SZALONOK A XVIII-ik SZÁZADBAN. — Wertheimer Edétől.
 - IV. ÁLLAMTUDOMÁNYI IRODALOM AZ ÚJ-GÖRÖGÖKNÉL (I) Táfly Ivántól.
 - V. A FINN PARASZTOK. — Szinyei Józseftől.
 - VI. POSITIVISMUS EGY SZIGETEN. — AZ ÚJ PÁL ÉS VIRGINIA. — Bezély, Malloek után, angolból. — Nagy Lászlótól.
 - VII. AZ ILIÁSZBÓL. I. Hektor búcsuja Andromachétól. II. Hefajstosza pajzst készít Achillesnek. — Szász Károlytól.
 - VIII. RECLUS NAGY MUNKÁJA A FÖLDRŐL. — Hunfalvy Jánostól.
 - IX. SZINHÁZI SZEMLE: Bartók Legszébbje és Csiky Proletárjai. — Gyulai Páltól.
 - X. NYILT LEVELEK A SZERKESZTŐHÖZ: Marezali Henrikől és Pauler Gyulától.
 - XI. AZ AKADÉMIAI IRODALOMTÖRTÉNETI BIZOTTSÁG FELHÍVÁSA.

A Budapesti Szemle tájékozi igyekszik a magyar közönséget azon eszmékről, a melyek világszerte foglalkoztatják a szellemeket s mintegy közvetítő kíván lenni egyfelől a szaktudomány és mivel közönség, másfelől a hazai és külföldi irodalom között. E folyóirat a Magyar Tudományos Akadémia megbízásából és támogatásával jelen ugyan meg, de a czikk irányáért és tartalmáért egyedül a szerkesztőség felelős. Megjelen évenként hatszor, kéthavi kötetekben, 13—14 ivnyi tartalommal. Előfizetési ára, bérmentes küldéssel, egész évre 12 frt, félévre 6 frt. Minden egyes szám 2 frton megszerezhető. Előfizetéseket minden könyvárus elfogad.

Franklin-Társulat,
magy. irodalmi intézet és könyvnyomda Budapeston
A FRANKLIN-TÁRSULAT
magy. irodalmi intézet kiadásában Budapeston (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent minden könyvárusnál kapható.

A vadászat mestere.
Önképző gyakorlati utmutatás a vadászat kedvelői számára, vagyis rövid foglalatja mindazon elméleti szabályoknak, melyek megtanulása s megtartása mellett a vadászatot bárki a siker gyönyörével gyakorolhatja.
Saját és egy ötvenéves vadász tapasztalataiból, s jeles kutfők nyomán irta
CSERSZILVÁSI ÁKOS.
Harmadik, átdolgozott és bővített kiadás.
Ára füzve 80 kr.

Igérvények

1880. szept. 15. tiszavölgyi sorsjegyekre. Főnyeremény 100,000 frt. 2 forint és bélyeg.	1880. okt. 1. bécsi sorsjegyekre. Főnyeremény 200,000 frt. 2 forint és bélyeg.	1880. okt. 1. hitel-sorsjegyekre. Főnyeremény 200,000 frt. 4, 3 frt és bélyeg.
--	---	---

Főnyeremény felmilió forinttal.
Mindhárom együttvéve csak forint 7¼ és bélyeg.
Eredeti sorsjegyek részletfizetésre.
Főnyeremény 100,000 frt. 25 havi részletben, a 5 frttal.
4°-os tiszavölgyi sorsjegyek. Főnyeremény 42,000 frt. Évenként 1 húzással. 10 havi részletben, a 5 frttal.
Herczeg Pálffy sorsjegyek. Főnyeremény 200,000 forint. Évenként 4 húzással. 21 havi részletben, a 10 frttal.
Bécsi sorsjegyek. Főnyeremény 207,000 forint. Évenként 4 húzással. 21 havi részletben, a 10 frttal.
Hitel-sorsjegyek. Főnyeremény 20,000 forint. Évenként 2 húzás. 7 havi részletben, a 3 frttal.
Rudolf-sorsjegyek. Főnyeremény 20,000 forint. Évenként 2 húzás. 7 havi részletben, a 3 frttal.
Rögtön, az első részt lefizetése után, a sorsjegy a vevő tulajdonát képezi, mi által az illető már a legközelebbi húzáson valamennyi nyereményre csapán egyedül játszik.
LŐRY J. bank- és váltóüzlete. Budapest hatvani utca 17. sz.
Figyelemre méltó mellékkereset.
Minden rangu tisztviselő, üzletem képviselete által nagyobb mérvű provisiót szerezhet.

Nékülözhetlen minden családi körben!!
A folytonosan tartó nagy pénz krízis miatt: **L. R. nagy kereskedő Fm.-án** összes vászon és divat raktárát, vétel útján a csődtömegetől magamévá tettem:
Az itten felsorolt 49 darabnak gyári ára forint 38.45, most csak frt 15.35.
Ingyen! 1 doboz legfinomabb párisi hölgypor.
Vidéki megrendeléseket kérem siettetni.
Tárgyak: 1 vég ¼ szél, nehéz sziléziai vászon. — 1 vég ½ szél, legjobb min. fehér Chiffon. — 3 db. legújabb divatú mosó szatén nyakkendő uraknak. — 12 db. szines armit harisnya kis gyermekeknek. — 15 db. 3 garnit. ing gomb valódi aranyozott, fin. kövökkel. — 6 db. legfin. nyers finis harisnya. — 3 db. nyers selyem jofit stuzzer zsebkendő. — 3 db. fin. főnálló vagy lehajtott gallér. — 2 db. legfin. kézélő, és 3 db. fin. francia bat. 6044 tiszt zsebkendő szines széllel.
SCHULLER L. Sz. Fehérvártól

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapeston (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Francia és magyar BESZÉLGETÉSEK ÉS TÁRSALGÁS KÉZIKÖNYVE,
vagy **TÖKÉLETES UTMUTATÁS**
azok számára
kik magukat a két nyelvben helyesen és könnyűséggel kifejezni ohajtják,
Coursier után Karády Ignác.
Ötödik kiadás.
(Zsebkiaadás, 356 lap.) — Ára füzve 1 frt 20 kr.
Angol vászon-kötésben 1 frt 60 kr.

EMLÉKBESZÉDEK.
Irtá **GYULAI PÁL.**
TARTALMA: Kasinczy Ferencz. — Pákh Albert. — Br. Eötvös József. — Toldy Ferencz. — Kriza János. — Szilvágyi Ede. — Br. Kemény Zsigmond. — Gr. Széchenyi utolsó évei. — Br. Jósika Miklós. — Mészáros Lázár. — Kosanthy levele Deák halálakor. — A „Vasárnapi Ujság” huszonötödik évfordulóján.
Ára füzve 2 forint.

